

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií, Katedra politologie

Bakalářská práce

2015

Soňa Krpálková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií, Katedra politologie

Soňa Krpálková

**Skotsko a Katalánsko – nové státy na mapě
Evropy?**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Soňa Krpálková**

Vedoucí práce: **PhDr. Michael Romancov, PhD.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

KRPÁLKOVÁ, Soňa. Skotsko a Katalánsko – nové státy na mapě Evropy?. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2015, 45 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Michael Romancov, PhD.

Abstrakt v českém jazyce

Autorka práce se v textu zabývá problematikou snah Skotska a Katalánska o nezávislost a snaží se přinést bližší ucelené informace o tomto tématu, kterému není v České republice věnován dostatek prostoru. Důležitou částí práce je historický vývoj vybraných oblastí a deskriptiva ekonomické situace, která je v obou případech, jedním z hlavních témat kampaní pro samostatnost. S ohledem na důvody pro odtržení jednotlivých regionů je provedena analýza částí programu Scotland's future a částí Katalánského autonomního statutu z roku 2006, které byly shledány jako protiústavní. V neposlední řadě je v práci věnován prostor budoucímu směřování regionů.

Abstrakt v anglickém jazyce

The main aim of this Bachelor's thesis is to provide more information about the issue of Scotland and Catalonia in the context of efforts of independence or autonomy. Unfortunately, this topic is not so debated in the Czech republic. The important part of this thesis is the historical development of selected areas and description of economic situation, which is one of the main themes of the campaign for separation in both cases. This thesis is also focused on reasons for the secession of regions. There is also analysis of program Scotland's future and pitfalls of the Catalan autonomous statute of 2006, especially those parts that were founded as unconstitutional. Lastly, the thesis is concentrated on the future direction of the region.

Klíčová slova

Skotsko, Katalánsko, referendum, autonomie, samostatnost

Keywords

Scotland, Catalonia, referendum, autonomy, independence

Rozsah práce

110 759 znaků včetně mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze

Podpis.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala především vedoucímu bakalářské práce PhDr. Michaelu Romancovovi, Ph.D. za vedení mé práce a cenné rady ke zpracování. Současně bych také ráda poděkovala své rodině za podporu při studiu.

Institut politologických studií Projekt bakalářské práce

Vymezení tématu a důvod výběru

a) pozice regionů ve státě, stručný historický vývoj a cesta k dnešnímu stavu

- Skotsko
- Katalánsko

Skotsko i Katalánsko jsou pro státy, kterých jsou prozatím součástí, velice důležité a strategické regiony, o to více centrální vlády nerady slyší o jejich případném oddělení. Situace v zemích je odlišná právě v přístupu centrální vlády. Ve Skotsku je referendum oficiálně schváleno, zatímco referendum v Katalánsku bylo zamítnuto centrální vládou. Jak Katalánsko, tak Skotsko, jsou ve svých zemích jedny z nejrozvinutějších, ale hlavně nejbohatších oblastí, což značně rozdmýchává vlnu nacionalismu a touhy po osamostatnění. Poměrně důležitým faktorem je odlišný historický vývoj oblastí v ohledu na celek i kultura, která byla po dlouhá léta oddělena.

Z historického kontextu víme, že vztah mezi Angličany a Skoty nebyl nikdy ideální. Skotsko prošlo v dobách dávného středověku velice krušným vývojem, kdy se ocitlo pod správou Anglie hned několikrát a mnohokrát bojovalo o svou nezávislost. Asi nejznámějším bojovníkem proti Anglii byl William Wallace, který vyhrál v bitvě u Stirling Bridge v roce 1297. Důležitým mezníkem skotských dějin je 1. květen 1707, kdy se Skotsko stává součástí království Velké Británie. Od roku 1801 se pak stává součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Vztahy se ještě více vyostřily v době, kdy nastává „Zlatý věk“ pro Skotsko. Mluvíme o roku 1970, kdy byly v Severním moři objeveny naleziště ropy a plynu. Ekonomický rozmach opět podnítil ve společnosti snahu o osamostatnění Skotska a v roce 1979 se konalo první, ovšem neúspěšné referendum. Následné referendum v roce 1979 bylo již úspěšné a na základě jeho výsledků vznikl v roce 1979 autonomní Skotský parlament, který původně existoval od 13. století.

V roce 2007 vyhrála volby Skotská národní strana (SNP) a slíbila vypsání referenda o samostatnosti nejpozději do roku 2010, což se jí nepodařilo. Ve volbách v roce 2010 získala SNP nadpoloviční většinu 69 ze 129 členů parlamentu a podařilo se jí prosadit vypsání referenda, které se bude konat 18. září 2014.

Katalánsko je, s podílem téměř 26% HDP na celkové HDP Španělska, strategickým regionem. Jedním z největších ekonomických problémů pro obyvatele Katalánska je kromě vysoké nezaměstnanosti fakt, že na daních se každoročně jen v Katalánsku vybere přibližně 16 miliard eur, ale do regionu se vrátí pouze 8 % z nich, což nepůsobí dobře na vztahy s centrem. Odlišný historický vývoj Katalánska a Španělska je také určujícím faktorem toho, proč Katalánci volají po své nezávislosti.

Důležitým mezníkem ve vývoji Španělska byla svatba Ferdinanda Aragonského a Isabely Kastilské, kdy započala cesta ke spojení obou těchto částí dnešního Španělska. K definitivnímu spojení došlo až o téměř 200 let později, díky Dekretům nového nařízení, které zrušily zákony a instituce království Valencie, Aragonu, knížectví Katalánska a Mallorky a provedly centralizaci do Madridu. Dvacáté století se i v tomto případě stává rozhodující, ale boj o autonomii Katalánska přerušuje nastolená diktatura generála Rivery a později generála Franca. Částečnou rehabilitací se pak stává první Autonomní statut, který pochází z roku 1979, kde je možné nalézt definici Katalánců jako národa s právem na sebeurčení, které dostávají ve formě uznání katalánštiny jako úředního jazyka, povolení vlastní vlajky i hymny. Nový Katalánský statut z roku 2006, který byl v referendu mezi Katalánci schválen, sice vzešel v platnost, ale na základě stížnosti Lidové strany k Ústavnímu soudu, bylo 14 článků shledáno protiústavními.

b) důvod výběru

- narůstající tendence vzniku nových států - velké množství i nezávazných referend (Benátsko, Tyrolsko,...)
- inspirace případem rozdělení ČSFR
- malé množství relevantních informací v ČR, snaha přispět k lepší informovanosti

Problematiku bojů za osamostatnění či autonomii vybraných regionů jsem zvolila tématem své práce vzhledem k narůstající tendenci vzniku nových států v celosvětovém měřítku. Stejně tak mi inspirací posloužilo rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na dva nové státní celky. V případě Katalánska ovšem rozdílem je, že rozpad ČSFR následoval po domluvě obou stran, i když za nevole některých občanů, zatímco centrální parlament ve Španělsku odmítá už jen možnost vypsání referenda. V případě Skotska se jedná o velice podobný případ, jako byl „řízený“ rozpad ČSFR.

c) exkurze do mezinárodního práva a objasnění pojmů

- sebeurčení
 - všechny národy bez rozdílu mají právo svobodně rozhodovat, bez zasahování zvenčí, o svém politickém statusu a volit si svobodně cesty svého hospodářského, společenského a kulturního rozvoje
- secese
 - oddělení, dojde k odtržení části státního území a konstituování nového státu na tomto odděleném území
- ireidenta
 - nacionalistické hnutí národnostní menšiny usilující připojit území, ve kterém menšina žije, ke státu, k němuž se hlásí

Cíl práce v českém jazyce:

Cílem této práce je přinést bližší informace o problematice Skotska a Katalánska v souvislosti s vyhlášením nezávislosti či autonomie. Této problematice bohužel není v České republice věnován žádný zásadní význam a informace nejsou považovány za příliš důležité. Proto bych ráda přispěla k rozšíření informovanosti o této problematice.

V práci se v úvodu konkrétně zaměřím na historický vývoj vybraných oblastí. Důležitým bodem v mé práci budou samozřejmě důvody odtržení jednotlivých regionů. S ohledem na tuto problematiku se zaměřím na program Scotland's future Skotské národní strany, který dává voličům důvody, proč volit pro samostatnost Skotska. Pak se pokusím rozebrat úskalí nového Katalánského autonomního statutu z roku 2006 a zejména pak jeho části, které byly napadeny jako protiústavní. V závěru práce se pak zaměřím na budoucí směřování regionů či na jejich možné mezinárodní uznání.

Cíl práce v anglickém jazyce:

The main aim of this Bachelor's thesis is to provide more information about the issue of Scotland and Catalonia in the context of efforts of independence or autonomy. Unfortunately, this topic is not so important for Czech Republic and there are not relevant information about this.

The introduction of the thesis will focus specifically on the historical development of selected areas. An important issue in my work will be, of course, reasons for secession of the regions. With regard to this issue, I will focusing on book Scotland's future, which

gives voters reasons to vote for independence for Scotland. This book was published by Scottish National Party. Then I'll try to focus on pitfalls of New Catalan Statute of 2006. The next chapter will be about economical problems of these regions. I will focus on the future system of these regions and their possible international recognition at the end of thesis.

Klíčová slova:

Skotsko, Katalánsko, referendum, autonomie, samostatnost

Metody zpracování tématu a formulace výzkumných otázek

Metoda zpracování:

- komparativní metoda synchronní (objasnění příčin a důsledků konkrétních jevů v rozsáhlejším prostorovém ukotvení)
 - definice objektu
 - určení cíle
 - stanovení kritérií

Výzkumné otázky:

Jaké jsou důvody pro odtržení jednotlivých regionů?

Jaký vliv má na snahy o odtržení podobný historický vývoj oblastí?

Jaké může být budoucí směřování v případě oddělení regionů od státního celku?

Předpokládaná osnova práce

Úvod

1. Historický a současný vývoj problematických oblastí
 - 1.1. Skotsko
 - 1.2. Katalánsko
2. Důvody odtržení vybraných regionů
 - 2.1. rozbor Scotland's future
 - 2.2. rozbor Katalánského národního statutu 2006
3. Způsob hlasování o oddělení v jednotlivých případech
4. Otázka budoucího směřování jednotlivých regionů
 - 4.1. otázka mezinárodního uznání

- 4.2. členství v mezinárodních organizacích
- 4.3. případná forma nových států – řešení zásadních otázek jako je měna, státní uspořádání,...

Závěr

Předběžný seznam literatury a zdrojů

Neperiodická literatura:

Skotsko

FERGUSON, William. The identity of the Scottish nation: an historic quest. Edinburgh: Edinburgh University Press, c1998, v, 341 p. ISBN 07-486-1071-5.

MORGAN, Kenneth O, Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. Dějiny Británie., dopl. vyd. Editor Jenny Wormald. Překlad Ivo Šmoldas. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, 656 s. Dějiny států. ISBN 978-807-1064-329.

SAMEK, Daniel. Dějiny Skotska. Vyd. 1. Editor Jenny Wormald. Překlad Markéta Šerá. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 346 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-875-4.

LYNCH, Peter. SNP: the history of the Scottish National Party. Vyd. 1. Editor Jenny Wormald. Překlad Markéta Šerá. Cardiff: Welsh Academic Press, c2002, vi, 267 p. Dějiny států. ISBN 18-605-7004-6.

HASSAN, Gerry. The modern SNP: from protest to power. Edinburgh: Edinburgh University Press, x, 230 p. ISBN 978-074-8639-915.

SCOTLAND'S FUTURE (program strany SNP, proč volit nezávislost)
dostupné na <http://82.113.138.107/00439021.pdf>

Katalánsko

GUIBERNAU I BERDÚN, M. Catalan nationalism: Francoism, transition and democracy. New York: Routledge, 2004, xii, 200 p. ISBN 04-153-2240-5.

STRMISKA, Maxmilián. Katalánské politické strany: katalánské strany a regionální stranicko-politický systém v letech 1977-2002. 1. vyd. Brno: AP, 2003, 79 s.

WOOD, Edited by Sandra Bermann and Michael. Nation, language, and the ethics of translation: Francoism, transition and democracy. Princeton, N.J: Princeton University Press, 2005, xii, 200 p. ISBN 978-140-0826-681.

ARGELAGUET, Jordi. Subjective National Identities in Catalonia. [Nationalism and Ethnic Politics](#)

Vol. 12, Iss. 3-4, 2006 dostupné na

<http://www.tandfonline.com/doi/citedby/10.1080/13537110600882643#tabModule>

Autonomní statut Katalánska 2006 (Estatut de Catalunya d'Autonomia 2006, Generalitat de Catalunya, Barcelona. Dostupné na <http://www.gencat.cat/generalitat/cas/estatut/>

UBIETO ARTETA, Antonio. Dějiny Španělska. Překlad Simona Binková. Praha: Lidové noviny, 1995, 911 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 80-710-6117-4.

Periodická literatura:

Skotsko

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Devoluce na britský způsob aneb Skotsko na cestě od nezávislosti. Mezinárodní politika, 2005, 29.7: 9-11.

NEWELL, J. L. (1994), The Scottish National Party and the Italian. European Journal of Political Research, 26: 135–153. doi: 10.1111/j.1475-6765.1994.tb00437.x

Katalánsko

PIKNEROVÁ, Linda. Formování španělského regionalismu a jeho promeny ve 20. století. Politologická Revue [online]. 2011, vol. 17, issue 2, s. 53-74 [cit. 2014-05-01]. dostupné na

<http://eds.a.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=b416ca6f-325d-480e-831b-a4cfc527c446%40sessionmgr4001&hid=4110>

Internetové zdroje:

Skotsko

www.scotreferendum.com

www.snp.org

http://www.scotland.gov.uk/Topics/Statistics/Browse/Economy?utm_source=website&utm_medium=navigation&utm_campaign=statistics-topics

Katalánsko

www.parlament.cat/web

www.gencat.cat

<http://www.presseurop.eu/cs/content/article/2833211-bohatsi-regiony-chteji-prekreslit-mapu>

<http://www.vilaweb.cat/noticia/4161935/20131213/the-spanish-government-will-not-allow-and-will-not-negotiate-catalonias-self-determination-vote.html>

<http://www.catalannewsagency.com/>

<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/pro-independence-association-of-spanish-speakers-complains-about-madrid-s-biased-news-on-catalonia>

Obsah

Úvod.....	2
1. Exkurze do mezinárodního práva a objasnění pojmů.....	6
1.1. Secese.....	6
1.2. Právo národů na sebeurčení.....	6
1.3. Iredenta.....	7
2. Skotsko.....	8
2.1. Historický vývoj.....	8
Počátky vývoje, války za nezávislost a vývoj do roku 1707.....	8
Zákon o unii s Anglií a následný vývoj.....	12
Scottish Home rule Association a další snahy o nezávislost.....	13
Vývoj po roce 2000 do referenda 2014.....	15
2.2. Ekonomika.....	16
2.3. Právní úprava referenda.....	16
2.4. Důvody pro oddělení.....	18
Skotská národní strana.....	18
Důvody pro oddělení.....	19
2.5. Cesta k referendu, kampaň, veřejné mínění, referendum.....	21
Cesta k referendu.....	21
Kampaň a veřejné mínění.....	22
Referendum, jeho výsledky a následné dění.....	24
2.6. Budoucí směřování.....	26
3. Katalánsko.....	28
3.1. Historický vývoj.....	28
Počátky historického vývoje.....	28
Další vývoj.....	29
Snaha o znovuzískání pravomocí.....	30
Rozvoj národního hnutí v Katalánsku.....	31
3.2. Ekonomika.....	32
Základní makroekonomické údaje Španělska.....	33
Makroekonomické údaje Katalánska a jejich porovnání s údaji Španělska.....	33
3.3. Právní úprava referenda.....	34
3.4. Důvody pro oddělení.....	35
3.5. Cesta k referendu, kampaň, veřejné mínění, referendum.....	36
3.6. Budoucí směřování.....	39
Závěr.....	41
Summary.....	43
Použitá literatura a zdroje	
Neperiodická literatura	
Periodická literatura	
Dokumenty	
Internetové zdroje	
Seznam příloh	
Přílohy	

Úvod

Vymezení tématu, důvod výběru, metodologie a zhodnocení literatury

V posledních letech se stále více mluví o státech, které mají problémy s vnitřním uspořádáním kvůli nacionalismu národů, které jsou součástí státního celku a snaží se prosadit větší autonomii, či dokonce svou nezávislost a vznik vlastního státu. Vznik nových států je fenoménem procesu dekolonizace, kdy vzniká řada nových států. Nové státy vznikají rovněž po rozpadu SSSR, kdy se mění uspořádání světa, mizí bipolarita a dochází k celkovému uvolnění po pádu komunistických režimů.

Problém nacionalistických snah a krize vnitřního uspořádání se v současné Evropě týká zejména Belgie, Itálie, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku či Španělska. V souvislosti s vnitřním uspořádáním těchto multietnických států se často mluví o tzv. národech bez států, jejichž podmínky ve své publikaci definovala politoložka Montserrat Guibernau. Uvádí, že tzv. národy bez států jsou tvořené lidem, který sdílí národní kulturu založenou na společné kultuře a historii, spojenou s určitým teritoriem a zároveň si touží vládnout sám.¹ Národní hnutí, o kterých mluvíme, označuje odborná literatura jako tzv. desintegrovaná. „Národní agitace probíhala většinou za přispění liberálních stran v multietnických státech jako je Belgie, Velká Británie či Španělsko. Otázkou ovšem bylo zejména to, jak se daná hnutí budou označovat. Zda jako národní, regionální či provincionální. Předáci těchto hnutí byli v jistých případech vnitřně nejednotní a příliš se jim nedařilo získávat důvěru občanů. Problémem byla i definice cílů, zda se jedná o cíle kulturní (Wales, Katalánsko, Vlámové) či politické (Skotsko).“²

Ve své práci jsem se rozhodla věnovat dvěma z výše zmíněných oblastí, zvolila jsem Skotsko a Katalánsko. Pokud se zaměříme na tyto regiony, jedná se nejen z ekonomického hlediska o velmi důležité části Spojeného království a Španělska. O to více centrální vlády nerady slyší o jejich oddělení. Situace v zemích je odlišná právě v přístupu centrální vlády. Ve Skotsku bylo konání referenda oficiálně schváleno, zatímco v Katalánsku bylo zamítnuto centrální vládou a označeno za protiústavní.

Problematiku vzniku samostatných států Skotska a Katalánska jsem zvolila tématem své práce vzhledem k narůstající tendenci vzniku nových států v celosvětovém

1

Guibernau 1999: 55

2 Hroch 2009: 127

měřítku. Stejně tak mi jako inspirace posloužily dva okamžiky v historii České republiky.

Tím historicky mladším je rozpad ČSFR na dva nové státní celky. Neexistuje však žádná přímá paralela. V případě Katalánska rozdílem je, že rozpad ČSFR následoval po politické domluvě obou stran, i když za nevole některých občanů, zatímco centrální parlament ve Španělsku odmítá už jen možnost vypsání referenda. V případě Skotska by se jednalo o podobný případ, jako byl „řízený“ rozpad ČSFR, ale podmínky jsou dnes zcela odlišné. V případě rozpadu ČSFR rozhodli politici a lidé nebyli do jednání přímo zapojeni. Skotové byli demokraticky zapojeni do rozhodování a skotský premiér Alex Salmond dokonce prohlásil, že se jedná o „pravou ukázkou demokracie“³.

Druhý, historicky výrazně starší, je zkušenost obyvatel Československa s problematikou národnostních menšin, jejich skupin a otázek souvisejících s jejich oddělením.

Příkladem Skotska a Katalánska jsem se rozhodla věnovat také proto, že je na těchto příkladech hezky vidět oddělení kultury celku a periferie. Zejména je důležité se zaměřit na to, že oba regiony mají velmi silné národní cítění, které vyjadřují důrazem na svou kulturu, tradice či jazyk. Příklad Skotska jsem si vybrala také proto, že Spojené království Velké Británie a Severního Irska je z pohledu občana České republiky chápáno jako bašta klidu, míru a demokracie, ale situace, která se v souvislosti s referendem ve Skotsku odehrála, by mohla region poznamenat a být inspirací pro další podobně smýšlející regiony.

Text bude rozdělen na tři části. V první části se zaměřím na objasnění pojmů, které jsou pro tuto problematiku klíčové, a sice secese, právo národů na sebeurčení a ireidenta. Tuto kapitolu jsem se rozhodla do práce včlenit zejména proto, že často dochází v souvislosti s těmito pojmy, ke špatné interpretaci. Druhá a třetí část se pak bude věnovat vybraným regionům. V každé části budou uvedeny obecné informace, dále pak stručný historický vývoj, popis ekonomické situace, důvody pro oddělení, kampaň a výsledky hlasování. V jedné kapitole zmíním i otázku právní úpravy referenda v daném státním celku.

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila komparativní metodu synchronní, pro kterou je typické, že vychází z analýzy zvolených prvků v jednom konkrétním časovém úseku. Pro metodu je důležitá zejména definice objektu, určení cíle a stanovení kritérií.

3 Daily Mail: Salmond claims BBC protests were 'joyous' and 'a model in true democracy' before having ANOTHER strop with a journalist. [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2756331/David-Cameron-s-fingerprints-scaremongering-Alex-Salmond-accuses-Prime-Minister-dirty-tricks-independence-campaign.html>

Objektem mé bakalářské práce jsem zvolila regiony Skotsko a Katalánsko, které již delší dobu propagují myšlenku nezávislého státu a v roce 2014 se snažily tento krok dokončit prostřednictvím referenda, která ve Skotsku dopadlo proti nezávislosti a v Katalánsku bylo Ústavním soudem na popud centrální vlády prohlášeno za protiústavní. Cílem této bakalářské práce je poskytnout dostatečné množství kvalitních historických či ekonomických informací a zároveň přinést ucelený pohled na tuto problematiku i díky tomu, že budou zmíněny body, které strany bojující za svou nezávislost, považují za hlavní argumenty. Jako kritéria komparace jsem zvolila právě historický vývoj regionů, ekonomickou situaci také postavení jednotlivých regionů v rámci státního celku.

Hlavní výzkumné otázky, kterými jsem se ve své práci zabývala, zní: Jaký vliv má na snahy o odtržení podobný historický vývoj oblastí? Jaké jsou důvody pro odtržení jednotlivých regionů? Jaké může být budoucí směřování v případě oddělení regionů od státního celku?

Téma vzniku nových států a vzrůstání nacionalismu, je v současném světě velmi aktuální a proto se této problematice věnuje značné množství literatury. Definicemi či pojmy z mezinárodního práva se zabývají zejména publikace Allena Buchanana *Justice, legitimacy and self-determination: moral foundation for international law* či Nations without states: *political communities in global age* od Montserrat Guibernau, *Irredentism in European Politics. Argumentation, compromise and norms* od Hanse Kornprobsta či kniha Alexandra Pavkoviče a Petera Radana *Creating new states: theory and practice of secession*. Ve všech těchto knihách se autoři zaměřují na problematiku národů, které chtějí vytvořit svůj vlastní nezávislý stát. Montserrat Guibernau se věnuje konkrétně fenoménu tzv. národů bez státu a uvádí jejich definici a podmínky.

V mé práci je rovněž kladen velký důraz na historické souvislosti. Proto jsem čerpala z velkého množství knih o historii vybraných regionů. Nejvýrazněji se tomuto tématu věnuje publikace *Dějiny Británie* autorů Morgana, Kováře a Polišínského, dále pak *Dějiny Skotska* od Daniela Samka a *Dějiny Španělska* od Antonia Ubieta Artety či *Historia de Cataluna* od kolektivu autorů v čele s Francescem Hernándezem. Upřesňující a zejména pak novější informace jsem čerpala z *Devolution in Britain: an historical quest* autorů Russella Deacona, Petera Jonese a Michaela Keatinga či z práce Lindy Piknerové *Formování španělského regionalismu a jeho proměny ve 20. století*.

Kniha Petera Lynche *SNP: the history of the Scottish National Party* mi posloužila jako výborný průvodce historií Skotské národní strany, která hraje v problematice Skotska

velmi výraznou roli. Vývojem Skotské národní strany se rovněž zabývá kniha *The modern SNP: from protest to power* od Gerryho Hassana. Obdobné problematice rozšířené o otázku regionálního katalánského stranicko-politického systému, se věnuje kniha Maxmiliána Strmisky *Katalánské politické strany: katalánské strany a regionální stranicko-politický systém v letech 1977 – 2002*.

Cestou k nezávislosti regionů se v dnešní době věnuje několik publikací. V případě Skotska vytvořil kolektiv autorů Murkens, Jones a Keating průvodce *Scottish independence: a practical guide*, který popisuje nezávislý stát Skotsko. Velmi podobným materiálem je program *Scotland's future*, který vydala Skotská národní strana. V případě Katalánska jsem neobjevila žádný konkrétní „návod“ a čerpala jsem z mnohých článků či odborných prací. Jednou z nich je například *Nationalism and self-government: the politics of autonomy in Scotland and Catalonia* od Scotta Greera, pro svou práci jsem také využila *Autonomní statut Katalánska z roku 1979 a 2006*.

1. Exkurze do mezinárodního práva a objasnění pojmů

Pro správné pochopení situace je nutné objasnit pojmy z mezinárodního práva, které jsou stěžejní pro tuto problematiku. Nejdůležitější je objasnění pojmů autonomie a nezávislost. Autonomie je stav, kdy celek řeší a kontroluje interní záležitosti, ale v rámci nějakého větší celku (federace, unie,..). Skotsko však jistou míru autonomie má, ale stěžejní otázkou referenda je, zda obyvatelé Skotska chtějí, aby bylo nezávislým státem, tedy aby spravovalo své interní záležitosti samo a oddělilo by se od Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.

1.1. Secese

Allan Buchanan, stejně jako Alexander Pavkovic a Peter Radan, definují secesi jako snahu vymanit se z vlivu státní autority způsobem, který změní dosavadní hranice. Žádat právo na secesi se tedy rovná požadavku na území.⁴ Secese je přípustná pouze ve vymezených případech, jako je dekolonizace, protiprávní vojenská okupace území či pokud je národnostní skupině odepíráno právo podílet se na vládě.⁵ Jinak je secese chápána jako nepřípustný krok, který ohrožuje suverenitu státu. Výjimkou je pouze secese, která bude uskutečněna na základě ústavně zaručeného práva na secesi nebo po vzájemné dohodě o secesi. Ta byla provedena například v případě Norska od Švédska v roce 1905⁶.

1.2. Právo národů na sebeurčení

Problematika práva národů na sebeurčení se poprvé objevuje u německých sociálních demokratů na konci 19. století, kteří se zabývají nespravedlností cizí nadvlády nad určitým národem.⁷ Ovšem nejvýznamnější osobou, která se věnovala této otázce, je Woodrow Wilson ve svých 14 bodech, kde právo národů na sebeurčení bylo bodem č. 5. Wilson vycházel z předpokladu svobodné vůle jednotlivých národů a definoval tak právo národů na sebeurčení jako demokratickou zásadu, která bude zajištěna svobodnými volbami či plebescitem.⁸ Předpoklad národního sebeurčení a jeho vyslyšení, považoval za důležitý pro udržení míru po první světové válce. Zasadil se o osvobození národů, které žily pod nadvládou Rakouska – Uherska a Osmanské říše, bez plebescitu, který se konal jen ve sporných oblastech, jako bylo Slezsko či Korutany. Avšak definice práva národů na

4 Buchanan 2004: 333

5 Buchanan 2004:358

6 Pavkovic, Radan 2007: 69

7 Pavkovic, Radan 2007: 19

8 Pavkovic, Radan 2007: 20

sebeurčení nebyla až do vytvoření Charty OSN v roce 1945, nijak právně zakotvena a ani později není tato definice zcela jednoznačná. Článek 1: Cíle Organizace spojených národů jsou tyto : (...) 2. rozvíjet mezi národy přátelské vztahy, založené na účtě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů, a činit jiná vhodná opatření k posílení světového míru.⁹ Tato definice není však nijak určující a další autoři k ní přistupují tak, že jí chápou jako právo každého národa svobodně rozhodovat o své nezávislé existenci a o hospodářském, společenském a kulturním rozvoji¹⁰.

1.3. Iredenta

Iredenta nebo také iredentismus je politická ideologie, kdy stát usiluje o připojení území jiného státu s vlastní národnostní menšinou. Podle Hanse Kornprobsta iredentisté usilují o sjednocení státních a národních hranic, přičemž je možné rozdělit iredentismy podle toho, zda nárokují celé území jiného státu (např. rumunští iredentisté vůči Moldávii) nebo pouze jeho část - např. irští iredentisté si nárokují Ulster, který se součástí soudobé Velké Británie¹¹. Iredentismus je znám i obyvatelům Československa, která bylo ovlivněno právě touto ideologií v době, kdy si Německo na cestě k válce nárokovalo území tzv. Sudet.

9 OSN: Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora. [online]. 1945 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

10 Potočný 1972: 59

11 Kornprobst 2008: 9-10

2. Skotsko

Skotsko je jednou ze čtyř zemí státního celku Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Státní celek vznikl roku 1801, ale v té době zahrnoval celé Irsko. Roku 1922 ale část Irska získala nezávislost a Spojenému království tak zůstala pouze tzv. Ulsterská provincie. Název státu byl změněn roku 1927. Hlavním městem je Edinburgh. Rozloha země je 78 772 km², v procentuálním vyjádření se jedná o 32,3% z celkové rozlohy Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Počet obyvatel dosahuje přibližně k 5 229 000, což v procentuálním vyjádření znamená 7,96% z celkového počtu obyvatel.¹² V následujících kapitolách se zaměřím na historický vývoj, ekonomickou situaci regionu a zejména pak na důvody, které směřovaly k tomu, že bylo ve Skotsku uspořádáno referendum o nezávislosti.

2.1. Historický vývoj

Vztahy uvnitř Spojeného království se vyvíjely a měnily tak, jak se měnil historický vývoj regionů, které se v rámci něho nacházejí. Proto pokládám za důležité připomenout některá významná historická fakta, aby nedošlo k nesprávnému chápání vztahů mezi Skoty a Angličany v horizontu historických událostí.

Počátky vývoje, války za nezávislost a vývoj do roku 1707

Základy skotského království byly, podle Williama Fergusona,¹³ položeny v 9. století, kdy se sjednotily kmeny Piktů a Skotů z Dalriady. Následující vývoj se nesl v duchu tradičního rozvoje měst, první ražby mincí, atd.

Dnešní hranice mezi Skotskem a Anglií byly stanoveny roku 1237 smlouvou z Yorku, kterou se Alexander II. vzdává skotských nároků na anglická pohraniční hrabství. Stav mezi Skoty a Angličany v této době nejlépe charakterizuje věta Keitha Stringera „Angličané nepovažovali války za nezávislost za konflikty mezi dvěma autonomními státy a národy. Skotové, kteří neměli právo vyhlásit válečný stav, byli považováni za povstalce, kteří se protívali svému vládci, králi Anglie. Ve skutečnosti ovšem v roce 1296 existovalo na Britských ostrovech ne jedno, ale dvě pevně založená království, z nichž se zrodil moderní západoevropský stát.“¹⁴

12 ¹ Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Státy světa - informace. [online]. [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/velka_britanie/

13 Fergusson 1998: 301

14 Stringer 2005: 64-65

V souvislosti se skotským referendem byla velmi často zmiňovaná bitva u Stirling Bridge proti Eduardovi I. z roku 1297, ve které se proslavil venkovan William Wallace, který byl po bitvě jmenován ochráncem Skotska a zároveň pasován na rytíře.¹⁵ Bitva a činy byly bezpochyby významné a zaplatil za ně životem, když byl 23. srpna 1305 obviněn z velezrady a následně popraven, avšak bitva, která znamenala opravdový převrat v dění a změnila situaci na Britských ostrovech, se konala o několik let později. Jejím hrdinou byl Robert Bruce¹⁶. Bitva u Bannockburnu proběhla v roce 1314, Bruce vyhnal anglickou šlechtu a pro mnohé Skoty neexistuje významnější datum než 24. červen 1314. Skotsko se díky tomu stalo aktérem, se kterým je nutno na poli mezinárodní politiky počítat. K oficiálnímu potvrzení nezávislosti Skotska dochází podepsáním Deklarace z Abroathu v roce 1320. Sedmisetleté výročí této bitvy se často objevovalo jako jedno z témat v rámci politické kampaně.

Důležitým milníkem skotských dějin 16. století byl krok Jakuba IV., který položil základ personální unie, oženil se s anglickou princeznou Markétou Tudorovnou, dcerou krále Jindřicha VII. Sňatku předcházela smlouva o trvalém míru mezi Skoty a Angličany. Nicméně Jakub IV. se pokusil smlouvu porušit během tažení Jindřicha VIII. do Francie. Jindřich VIII. poslal do Skotska vojsko hraběte ze Surrey, který Skoty zlikvidoval v bitvě u Floddenu 9. září 1513, kde byl zabit i král Jakub IV. Po jeho smrti nastupuje Jakub V., který má úzké vazby na Francii. Jindřicha VIII. situace znepokojuje a rozhodne se udělat rozhodující krok. V roce 1542 porazily tři tisícovky Angličanů několikanásobně větší armádu Skotska. Král porážku neunesl a zemřel několik týdnů poté. Skotsko se zhroutilo a jeho osud stál na Marii Stuartovně, která byla několikadenním dítětem.¹⁷

Jindřich VIII., král Anglie se tak obrací na praktiky tzv. Sňatkové politiky, a tak uzavírá v roce 1543 tzv. Greenwichské smlouvy o sňatku Marie Stuartovny a Jindřichova syna Eduarda. Smlouvy však byly v prosinci téhož roku odmítnuty. Následující období je v některých zdrojích literatury pojmenováno jako období „drsných námluv“¹⁸, kdy Anglie podniká trestná vojenská tažení proti Skotsku. Situace se uklidňuje až v roce 1548, kdy Marie na základě smlouvy z Haddingtonu¹⁹ odplouvá do Francie a správy občanských, vojenských a diplomatických věcí se ujímá král Francie Jindřich II. Ve Skotsku ale

15 BROWN, Chris. *William Wallace: the true story of Braveheart*. Stroud: Tempus, 2005. ISBN 07-524-3432-2

16 Pozdější král Robert I.

17 Morgan 1997: 232

18 Mason 2005: 97

19 Smlouva slibuje, že Marie Stuartovna se vdá za následníka trůnu Francie daupina Františka. Ke sňatku byla rovněž připojena tajná dohoda, že v případě, že z manželství nevzejde potomek, připadá skotské království pod nadvládu Francie.

mezitím díky zvýšení daní vzrůstala nevole proti regentce Marii de Guise. Stupňující se náboženské problémy v zemi, kterým Marie de Guise nedávala přílišný význam, jsou příčinou pokusu o její svržení v roce 1559.

V této době (roku 1558) nastupuje na trůn v Anglii Alžběta I., dcera krále Jindřicha VIII. V roce 1560 se Francie rozhodne přijmout smlouvu z Edinburghu²⁰, na jejímž základě se Francie stahuje z území Skotska a uznává Alžbětu I. jako královnu Anglie. Současně s tím je stanoveno svolání skotského parlamentu, který se skutečně schází v srpnu 1560 a následně schválí protestantské vyznání víry ve Skotsku. Marie Stuartovna však odmítá tento fakt přijmout a neuznává Alžbětu jako královnu Anglie. V té době ve Skotsku zuřila občanská válka ve jménu královny Marie, která byla v domácím vězení v Anglii, kde byla v roce 1587 popravena a na její místo nastoupil Jakub VI.

Velmi důležitým rokem v následujícím období je rok 1603, kdy došlo k vytvoření personální unie, když Jakub VI., po smrti Alžběty I., nastoupil na anglický trůn jako Jakub I. Přesun krále Jakuba do Anglie znamenal pro Skotsko vytvoření tzv. noblesse de robe, kterou reprezentovali humanisticky vzdělaní muži, kteří výrazně posílili na společenském žebříčku. Na základě personální unie by se mohlo zdát, že vztahy mezi Skoty a Angličany budou na dobré úrovni, ale ve skutečnosti tomu bylo právě naopak. Jakub se snažil všemožnými kroky obě strany udobřit, ale nedařilo se mu to. Angličané se obávali, že jejich vládu zaplaví vlna Skotů, a Skotové zase poznali, že je v Londýně nechtějí. Jakub stále věřil, že se mu podaří oba národy udobřit, ale do jeho smrti v roce 1625 se mu to nepodařilo.

Po jeho smrti nastupuje Karel I., který nebyl dobrým panovníkem a situace mezi Skoty a Angličany eskalovala. Karel I. udělal několik chyb a dával najevo, že nezná sever svého království a označoval Skoty za „váš národ“. Svůj nezájem potvrdil i později, když přijel na korunovaci do Skotska až 8 let poté, co se nechal korunovat králem Anglie.²¹ Na zhoršení vztahů mezi Skoty a Angličany se podepsaly také odlišné náboženské zvyky a vydání Knihy modliteb. Skotská presbyteriánská církev odmítala církevní hierarchii a usilovala o svobodnou vnitřní správu církve prostřednictvím volených rad starších neboli presbyterů²², ale jelikož se strany nedohodly a k náboženským problémům se přidal ještě problém samovlády Karla I. bez svolání parlamentu, začaly se připravovat na válku.

20 Wormaldová 2007: 103

21 Wormaldová 2007: 122

22 Kovář 2001: 110

Karel I. nebyl úspěšný ani na bitevním poli a skotská armáda okupovala severní Anglii a král jim dokonce musel platit, aby nepostupovali dále. Vzhledem k tíživé ekonomické situaci Karel I. věděl, že dál je tato situace neudržitelná a roku 1640 se rozhodl svolat parlament. Jednání parlamentu nemělo pro krále dobrý výsledek, neboť mu byl vnučen tzv. Trojroční zákon, který znamenal povinnost svolávat parlament nejpozději do tří let.²³ Společnost se rozdělila na royalisty a parlamentaristy a výrazně se radikalizovala. Následovalo období občanské války, která vyvrcholila popravou krále 30. ledna 1649 a vyhlášením republiky.²⁴ Situace ve Skotsku, kam se uchýlil následník trůnu Karel II., nebyla odlišná. Ve společnosti panoval zmatek a vzhledem k tomu, že Skotové byli zastánci monarchie, na sebe nenechal dlouho čekat vpád vojsk Olivera Cromwella, který se rozhodl války potlačit a podařilo se mu obsadit Skotsko a Karel II. musel uniknout ze země.

Když v roce 1658 zemřel Oliver Cromwell, jeho syn Richard nebyl uznán a byl svržen, došlo k restauraci Karla II. se souhlasem parlamentu. Karel II. ve Skotsku vládl prostřednictvím hraběte z Lauderdale až do roku 1680. V té době ve Skotsku pobýval Jakub²⁵, vévoda z Yorku, kterému se podařilo Skoty přesvědčit, aby odhlasovali zákon uznávající královskou svrchovanost ve všech záležitostech, což mu po smrti Karla II. v roce 1685 pomohlo a byl korunován králem. Panování mu ovšem nevydrželo dlouho, neboť v roce 1688 vypukla tzv. Slavná revoluce, během které byl s ohledem na náboženské důvody sesazen²⁶ a na jeho místo nastoupil Vilém Oranžský, pod jménem Vilém III. Vilém ovšem neměl nejmenší zájem stát se králem, šlo mu zejména o jeho dlouhodobý politický cíl, kterým bylo porazit Ludvíka XIV. Anglii a Skotsko tak využil jako zdroj peněz a vojáků pro své bitvy. V roce 1689 Vilém III. přijal Claim of Right (Proklamace svobod), v Anglii Bill of Rights, ve které byly výrazně omezeny pravomoci krále, stanoven institut poslanecké imunity a vyřešena otázka následnictví. V případě smrti jednoho z královské dvojice, by ve vládě pokračoval druhý z nich jako samostatný panovník. Následnicí trůnu byla jmenována Anna Stuartovna, sestra Marie II. Důležitá byla zejména náboženská doložka, která vylučovala z následnictví katolíky nebo ty, kteří s katolíkem uzavřeli sňatek.

23 GARDINER, S. R. *The Constitutional documents of the Puritan revolution 1625-1660* [online]. 3. edition. Oxford: Oxford University Press, 1906

24 Wormaldová 2007: 124

25 Pozdější Jakub II. /VII.

26 Po narození syna byla velká pravděpodobnost, že na trůn nastoupí katolík, což protestanti nechtěli dopustit a chtěli na trůn prosadit Marii II, dceru Jakuba II. a jejího manžela Viléma Oranžského, kteří byli protestanti

Podmínky Claim of Rights byly skutečně naplněny a po smrti Marie vládl Vilém samostatně až do roku 1702, kdy na jeho místo nastoupila Anna Stuartovna.

Zákon o unii s Anglií a následný vývoj

Důležitým mezníkem skotských dějin je 1. květen 1707, kdy se Skotsko, na základě Zákona o unii, stává součástí Království Velké Británie. Podle některých zdrojů²⁷ se Británie musela sjednotit, aby mohla vyhrát souboj s Francií. Královnou nově vzniklého státního celku se stala Anna Stuartovna. Po sjednocení však zůstávají skotské zákony, právní systém i církev nedotčeny.²⁸ Smlouva o unii mimo jiné²⁹ stanovila, že nezávislý parlament Skotska bude zrušen a místo toho se 45 skotských zástupců přesune do Dolní sněmovny a 16 skotských šlechticů do Sněmovny lordů Parlamentu Velké Británie. Pokud bychom se snažili přepočítat do poměrného zastoupení, vyšlo by nám, že Skotsko na přesunu jednoznačně ztratilo a současně byla část šlechty posunuta na vedlejší kolej, jelikož zástupců ve Westminsteru bylo pouze 16 z celkových 150 skotských aristokratů, a to i přes to, že skotská šlechta byla větší.³⁰ Současně se Skotové stali terčem posměchu, protože neznali fungování života v Londýně. Unii mnoho lidí nenávidělo. Vyčítalo vrchním představitelům státu, že se, za vidinu ekonomického rozvoje, vzdali vlastního státu. Následné zrušení skotské tajné rady a zvýšení daní přineslo jen další nepokoje a odpor vůči Londýnu. To samé můžeme vidět o několik stovek let později po zavedení tzv. poll tax vládou Margaret Thatcherové.

Po smrti Anny Stuartovny, která zemřela bez následníka trůnu, nastoupila na trůn Hannoverská dynastie. V roce 1714 na trůn nastoupil Jiří I. Rok po jeho nástupu bylo ve Skotsku vyprovokováno Jakobitské povstání, které požadovalo navrácení titulu krále Skotska synu Jakuba II./VII. Jakub František Stuart však nebyl nikdy uznán králem a povstání bylo potlačeno a následovaly konfiskace majetku a popravy³¹. Obdobná forma povstání se konala i v roce 1722. Když král Jiří I. v roce 1727 umírá, Westminsterský parlament, který se dělí na House of Lords (Horní komora) a House of Commons (Dolní komora) funguje naplno. House of Commons měla 558 členů, z toho 489 Angličanů a zbytek Skotů a Velšanů. Jednání byla svolávána jednou ročně a trvala v průměru 20 týdnů. Postupem času rostl také objem legislativy, kterou se parlament zabýval. Mezi jeho

27 Wasson 2010: 50

28 Wasson 2010: 48

29 Společný jazyk, protestantské vyznání, společná obchodní infrastruktura,...

30 Wormaldová 2007: 147

31 Wasson 2010: 67

činnosti patřila kontrola nad ročním přídělem peněz pro vojenské síly, placení úroků.³²

32 Wasson 2010: 57

Po smrti Jiřího I. nastupuje na trůn Jiří II. Vnitropolitická situace v této době nebyla dobrá, jelikož proběhlo další Jakobitské povstání a současně povstání Skotských kmenů, za podpory katolického prince Karla Eduarda Stuarta, který přistál v červenci 1745 na Skotské vysočině. Do Skotska byl následně vyslán vévoda z Cumberlandu, který vedl masakr Skotů v bitvě u Cullodenu. Západ Skotska byl následně vydrancován a vypálen. Současně byl zrušen systém klanů, který do té doby fungoval. Všechny tyto kroky vedly k přesunu obyvatelstva do nížin a měst.³³ Hannoverská dynastie tím potvrdila svou pozici a současně využila skotské bojovníky ve válkách proti Francii, ve kterých se Skotové ukázali jako hrdinové a velmi platní bojovníci.

Po smrti Jiřího II. nastupuje na trůn Jiří III., za jehož vlády se naplno rozvíjí průmyslová revoluce, dochází k urbanizaci a industrializaci. Města Glasgow a Edinburgh, která se stávají průmyslovými centry regionu, se velmi rychle rozvíjí. Skotsko se současně stává domovem významných myslitelů, jako byli David Hume, Adam Smith či James Hutton. Roku 1801 se království rozšiřuje o Irsko a vzniká Spojené království. V roce 1834 došlo k oddělení části ze skotské církve a vzniká Svobodná skotská církev.

V této době se Skotsku ekonomicky velmi dobře daří. Export se mezi lety 1785 – 1835 zvýšil devítinásobně. Daří se zejména v oblasti průmyslu, rozpíná se textilní a chemický sektor. Zvyšuje se produkce oblasti uhlí a železa a Skotsko získává technologický náskok. Charakter zemědělství, které bylo hlavní obživou zejména na Skotské vysočině, se příliš nezměnil, jen došlo ke krokům, které zlepšily úrodnost půdy.³⁴

Scottish Home rule Association a další snahy o nezávislost

V druhé polovině 19. století je objevují první možnosti, jak projevit regionální hrdost a rivalitu. Vznikají tak některá politická hnutí, jako je např. Skotský samosprávný spolek (Scottish Home Rule Association), který byl založen v roce 1886, rok poté, co byl v rámci vlády království vytvořen Úřad ministra pro Skotsko. V následujícím roce pak vznikla Skotská kancelář. Skotové v této době zdůrazňovali, že jim jde zejména o spravedlivé postavení v rámci Spojeného Království a nikoliv o odtržení. Skotští poslanci britského parlamentu často jednali odděleně o svých vlastních otázkách, a pak je předávali k formálnímu schválení celé dolní sněmovně.

Změna ovšem přichází s počátkem 20. století. Světem otřásá první světová válka a skotská společnost si uvědomuje, že jejich problémy ohledně zastoupení v Londýně jsou

33 Wasson 2010: 73

34 Wasson 2010: 116

nyní druhotné a je nutné se zaměřit na problém, který trápí celý svět. Zájem mladých skotských mužů o odvod byl tak velký, že později musely být zpřísněny podmínky pro vstup do armády. Neúměrný počet vojáků, který odešel ze Skotska do války, se projevil po roce 1918, kdy válka skončila a některé skotské vesnice zůstaly úplně bez mladých mužů, jelikož zahynuli během válečných let.³⁵

V roce 1939 se Úřad pro Skotsko v rámci administrativní devoluce přestěhoval do Edinburghu s tím, že si Skotové budou rozhodovat o svých záležitostech sami. Nicméně, jak se později ukázalo, jednalo se pouze o dobrou práci s veřejností, jelikož moc fakticky zůstala v rukou státního ministra pro Skotsko, který se řídil pokyny vládního kabinetu v Londýně. Během válečných let, kdy bylo Skotsko neustále zkoušeno vleklými ekonomickými problémy, se ukázala britská solidarita, která pramenila z řízené ekonomiky, která pomohla Skotsku od nahodilých výkyvů volného trhu. Jedním z příkladů může být např. plán průmyslové diverzifikace řeky Clyde.³⁶

I přes všechny tyto snahy vedly válkou zhoršené podmínky ke stávkám a nepokojům, když nezaměstnanost vzrostla z 14% na 22%, počet žadatelů o chudinské dávky se téměř zdvojnásobil z 192 000 v roce 1929 na 341 000 v roce 1936 a otevřeno bylo 22 továren, ale 36 bylo zavřeno.³⁷ Kritický stav skotského průmyslu se nezlepšil ani po válce, ba naopak. Zlepšení situace lze připisovat až období kolem roku 1970, kdy byly v Severním moři objeveny naleziště ropy a zemního plynu a ekonomická situace se začíná postupně zlepšovat.

Ekonomický rozmach opět podnítil ve společnosti snahy o osamostatnění Skotska a roku 1973 byla vytvořena Kilbrandonova komise, která vyjadřovala podporu vytvoření skotského parlamentu. Když pak ve volbách 1974 Skotská národní strana získala 22% hlasů, stává se silným politickým hráčem. Snahy o vytvoření skotského parlamentu jsou vyslyšeny v roce 1978, kdy je vytvořen Zákon o Skotsku, ale zároveň s tím bylo požadováno vyjádření lidí v referendu o tom, zda souhlasí s vládní politikou. V roce 1979 se konalo referendum, které ale nedopadlo dobře, jelikož po přepočtu se pro vyslovilo pouze 32,9%³⁸ z požadovaných 40%.

Osmdesátá léta, která přinesla další vleklé ekonomické problémy, jsou dobou posílení Skotské národní strany, která se stává stále významnější politickou silou. Současně

35 Odhaduje se, že Skotsko ztratilo asi 100 000 vojáků z celkového počtu 745 000 britských ztrát

36 Wormaldová 2007: 195

37 Wormaldová 2007: 200

38 Results of Devolution Referendums (1979 & 1997) Research Paper No 97/113 10 November 1997, str.

se objevují další snahy o autonomii, jako byla například Campaign for a Scottish Assembly (CSA), která vydala Prohlášení práv Skota, kde požadovala rozhodování o vlastních záležitostech a současně představovala principy fungování budoucího shromáždění. Konzervativci v čele s Margaret Thatcherovou však byli silně proti.

Mezi lety 1990 a 1997, tedy v době, kdy byl předsedou vlády John Major, se Skotská národní strana rozhodla, že změní svoji pozici, opustila radikální pozice a obrátila se na širší spektrum. V roce 1990 se rozhodla spolupracovat na návrhu plánu na vytvoření skotského parlamentu v Edinburghu. K jednání byli přizváni zástupci politických stran, církevních představitelů a dalších občanských skupin³⁹. John Major byl zoufalý, ale žádné kroky nepodnikl.

Vyjednávací situace se pro Skoty zlepšila až po nástupu vlády Tonyho Blaira v roce 1997. Ještě téhož roku se konalo další referendum, které již bylo úspěšné,⁴⁰ na základě jeho výsledků vznikl v roce 1999 autonomní Skotský parlament, který s přerušením existoval od 13. století. Parlament byl slavnostně otevřen 1. června 1999. Na základě Zákona o Skotsku z roku 1998 je upraveno o čem smí či nesmí parlament jednat. Nesmí se věnovat otázkám ústavy, mezinárodních vztahů, Evropské unie, obrany a státní správy. V jeho plných kompetencích je správa zdravotnictví, vzdělání, výzkumu, zemědělství, sportu, rybolovu a místních daní. Současně s parlamentem⁴¹ vznikla také skotská vláda, která je tvořena 1. ministrem, ministry, právními úředníky a státními tajemníky. Vláda má tzv. sdílené pravomoci – jedná o nich společně s britskými ministry a tzv. exekutivní pravomoci – samostatné jednání. Současně byl vytvořen také Nejvyšší státní zástupce pro Skotsko a Společný výbor ministrů. Nejvyšší státní zástupce pro Skotsko vykonává poradenskou činnost centrální vládě o skotském právu. A Společný výbor ministrů je konzultativní orgán, který je zastoupen Brity, Skoty, Velšany a Iry.

Vývoj po roce 2000 do referenda 2014

Nově vzniklý parlament byl v prvních letech svého fungován umístěn v provizorní budově. V roce 2004 došlo ke slavnostnímu otevření budovy parlamentu v paláci Holyrood. Volby do parlamentu se konaly v letech 1999, 2003, 2007, 2011. Po volbách v roce 1999 byla vytvořena koalice labouristů a liberálních demokratů. Skotská národní

39 Wasson 2010: 374

40 Results of Devolution Referendums (1979 & 1997) Research Paper No 97/113 10 November 1997, str. 13

41 Parlament má 1 komoru, 129 členů, volen Additional member system

strana (SNP) získala 35 mandátů.⁴² Po volbách v roce 2003 se výsledná koalice nezměnila a stále zůstala ve formě labouristé a liberální demokraté. Tentokrát ale oslabila SNP, která získala pouze 27 křesel. Volby, které se konaly v roce 2007, už ale Skotská národní strana těsně vyhrála a slíbila vypsání referenda o samostatnosti nejpozději do roku 2010. Premiérem se stal Alex Salmond. Strana si polepšila na celkových 47 křesel a zavázala se, že prosadí referendum o setrvání ve Spojeném království nejpozději do roku 2010, což se jí ale nepodařilo. V následujících volbách v roce 2011 získala SNP nadpoloviční většinu 69 ze 129 členů parlamentu a podařilo se jí prosadit její plán na vypsání referenda.

2.2. Ekonomika

Ekonomika Velké Británie a potažmo Skotska je velkým tématem právě díky argumentaci Alexe Salmonda. Skotská ekonomika se částečně opírá o ropu a zemní plyn,⁴³ jejichž ložiska se nacházejí v Severním moři. Alex Salmond, který ekonomických faktů v kampani hojně využíval, tvrdil, že v případě, že by se Skotsko stalo nezávislým státem, znamenal by zisk na prodeji ropy a zemního plynu téměř 20% všech příjmů nově vzniklého státu.⁴⁴ Skončilo by tak podle něj období, kdy je Skotsku upíráno to, co mu reálně patří. Alex Salmond však ve svých argumentacích vůbec nebral v potaz fakt, že zásoby ropy a zemního plynu nejsou nevyčerpatelné, což znamená, že jednoho dne by se samostatné Skotsko ocitlo bez části příjmů do rozpočtu. I to mu mnozí vyčítají jako chybu, že se tímto tématem nezabýval v kampani před referendem a lidé tak často ze strachu volili setrvání s Velkou Británií.

2.3. Právní úprava referenda

Spojené království Velké Británie a Severního Irska si při své historické dlouhověkosti a zkušenosti teprve zvyká na prvky přímé demokracie, které se zde, ve větší míře objevují až v 70. letech 20. století. Referendum v zemi není nijak ústavně zakotveno, což ukazuje na pružnost systému, který je k referendu, které se zajímá o názor lidí na danou věc, ochoten přistoupit. Proto nelze mluvit o žádné míře zaostalosti či zatuhlosti.

S ohledem na problematiku, které se věnuje tato bakalářská práce, je nutné zmínit především referenda, která se konala v letech 1979 a 1997. Referenda se týkala Skotska

42 RESEARCH PAPER 99/50 8th September 1999 Scottish Parliament Elections: 6 May 1999, str. 6

43 Scotland: Scottish exports. [online]. [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.scotland.org/about-scotland/business-and-economy/exports/>

44 The Economist: An independent Scotland would be a rich country with terrible prospects. [online]. [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/britain/21606869-independent-scotland-would-be-rich-country-terrible-prospects-costly-solitude>

a Walesu. Referendum konaná v roce 1979 se týkala realizace Zákona o Skotsku⁴⁵ (Scotland Act) a Zákona o Walesu (Welsh Act) oba z roku 1978. Tyto zákony se týkaly vytvoření Skotského parlamentu a Velšského národního shromáždění a přenesení pravomocí v rámci decentralizace.

Referendum ve Skotsku se konalo 1. března 1979 a bylo schváleno 51,6% hlasů, nicméně ještě před hlasováním byl prosazen tzv. Cunninghamův dodatek, který znamenal přepočítání hlasů na poměr k celkovému počtu oprávněných voličů ve Skotsku. Výsledek byl po hlasování přepočten na pouhých 32,9%. Referendum ve Walesu se konalo ve stejný den a bylo rovněž neúspěšné. Po negativním výsledku referenda byli Labouristé nuceni vypsát nové volby⁴⁶, ve kterých následně vyhrála Konzervativní strana, ve které se již objevovala Margaret Thatcher, která byla pro nezávislost Skotska, ale pouze do doby než se stala premiérkou země.

Obrat v této problematice nastává až v roce 1997, kdy se konají další referenda. V těchto referendech se hlasuje nejen o vzniku legislativních orgánů, ale také o pravomocích v daňové oblasti. Referendum ve Skotsku se konalo 11. září, ve Walesu pak o týden později, 18. září.⁴⁷ V obou případech vznikla autonomní zastupitelstva (Skotsko pro 74%; Wales pro 50,3%). Výsledky byly schváleny parlamentem ve Westminsteru a v následujícím roce 1998 byl přijat zákon, který vymezuje pravomoci nového skotského parlamentu a v roce 1999 bylo zahájeno jeho fungování prostřednictvím voleb, ve Walesu se tak stalo roku 2000.

Další referenda byla upravena zákonem o volbách a referendech⁴⁸ a stanovují jak obecné podmínky pro konání referenda, tak podmínky pro vedení kampaně (registrace osob vedoucích kampaň, omezení výdajů, zveřejnění všech údajů souvisejících s financováním, atd.). Referenda jsou iniciována pouze zákonem, který vyšel z parlamentu, nikoliv následně po sběru podpisů.

45 Scotland's Parliament: Fundamentals for a New Scotland Act. [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <https://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/3.pdf>

46 Referendum bylo chápáno jako souhlas/nesouhlas s vládní politikou

47 Referenda se na rozdíl od roku 1979 konala s týdenním odstupem, vliv rozhodování na jednotlivé aktéry však nelze nijak dokázat

48 Political parties election and referendums act 2000

2.4. Důvody pro oddělení

V následující kapitole bych se ráda zaměřila na důvody a myšlenky hlavních aktérů, kteří chtěli a chtějí, aby se Skotsko stalo nezávislým státem. V souvislosti s tím je nutné si představit aktéra, který tyto myšlenky propaguje.

Skotská národní strana

Skotská národní strana (SNP- Scottish National Party) vznikla v roce 1934 sjednocením další subjektů – Skotské národní hnutí, Národní strana Skotska a Skotská strana. Je ale nutné zmínit, že ačkoliv strana existuje již od roku 1934, konsoliduje se až v šedesátých letech a svůj první mandát získala až v doplňovacích volbách v Hamiltonu v roce 1967⁴⁹. Od sedmdesátých let se strana výrazněji prosazuje, a to zejména díky apelu na právě nalezené nerostné suroviny v Severním moři, ze kterých podle ní silněji profituje Londýn než Skotsko. Samozřejmě se také zapojuje i do debat o otázce devoluce, po referendu v roce 1979 zatím neúspěšně.⁵⁰

V průběhu 80. a 90. let dochází ke zlepšení situace strany díky její profesionalizaci, orientaci směrem k evropskému společenství a po volbách 1987 se profiluje jako strana levého středu.⁵¹ Skotská národní strana dbala na skotské zájmy, ale zároveň se orientovala i na jiné etnické komunity, zejména pak na přistěhovalce, čímž zasahovala do labouristické voličské základny.⁵² Předsedou Skotské národní strany se v roce 1990 stal Alex Salmond, který byl v politické sféře dobře známý, zejména kvůli svému vyloučení ze strany v roce 1982, protože v rámci strany vytvořil silnou nacionalistickou frakci Group 79.⁵³ V 90. letech pak SNP slavila úspěch, zejména díky již úspěšné realizaci devoluční politiky, kdy byl po téměř 300 letech obnoven samostatný skotský parlament. V následných volbách v roce 1999 sice nevyhrála, ale podařilo se jí získat 35 mandátů a stala se hlavní opoziční stranou.⁵⁴ Alex Salmond se v roce 2000 rozhodl opustit vedení strany a na jeho místo nastoupil John Swinney, pod jehož vedením strana ve volbách do skotského parlamentu v roce 2003 s výsledkem 23,8% (vítěz Labouristé získali 34,6%) neuspěla.⁵⁵

49 Hassan 2009:1

50 Lynch 2002: 127

51 Hassan 2009: 5

52 Lynch 2002: 212

53 BBC: A brief history of Alex Salmond. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-28835771>

54 Lynch 2002: 233

55 Hassan 2009: 7

Obrat nastal až v roce 2007, kdy se Alex Salmond vrací do vedení strany a vítězí nad Labouristy o 0,8% se ziskem 32,9%. Kvůli malým rozdílům se SNP podaří sestavit pouze menšinovou vládu.⁵⁶ Situace se výrazně mění po volbách v roce 2011, kdy SNP získává nadpoloviční většinu a sestavuje vládu.⁵⁷ Po dlouhých jednáních s Davidem Cameronem se daří domluvit podmínky referenda o samostatnosti Skotska, jehož datum je stanoveno na 18. září 2014. Směrem k tomuto referendu vytváří Skotská národní strana program Scotland's future, kde shromažďuje všechny body, proč je vhodné, aby se Skotsko stalo samostatným státem. Těmto bodům se budu podrobněji věnovat v následující kapitole.

Důvody pro oddělení

Do této kapitoly jsem se rozhodla začlenit několik bodů, které nejvíce rezonovaly během kampaně. Vybrala jsem fungování státní správy, otázky ekonomiky, měny a jaderných zbraní. Informace jsem čerpala převážně z příručky Scotland's future, kterou vydala Skotská národní strana s ambicí ukázat jaká pozitiva má nezávislý stát Skotsko. Dokument se nezaměřuje pouze na čistou deskripci kladů nezávislosti, ale zároveň popisuje způsob, jakým bude cíle dosaženo, kdy bude nezávislost vyhlášena a kdy se budou konat první samostatné volby.

Jak již bylo zmíněno, příručka Scotland's future je jakousi motivací hlasovat v referendu pro nezávislé Skotsko. V dokumentu je vychvalována populace Skotska, ekonomika či nerostné suroviny. Zároveň apeluje na fakt, že samostatné Skotsko dostane pod kontrolu klíčové oblasti jako je ekonomika, daně, obrana, sociální péče a mnohé další. Některé z těchto bodů jsem se rozhodla podrobněji rozebrat.

Nejprve bych se ráda věnovala otázce státní správy. Státní správa Skotska by měla fungovat na základě 9 portfolií včetně funkce tzv. Prvního ministra. Dále by pak existoval správce portfolií financí, zdraví, vzdělávání, zahraničí a obrany, spravedlnosti, životního prostředí a energetiky, kultury či práva.⁵⁸ Změnit by se rovněž měl i systém rozhodování a legislativní činnosti, který byl v současné době poměrně složitý a mělo by tak dojít k jeho

56 Hassan 2009: 7

57 Electoral Commission: 2011 Scottish Parliamentary election results. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/scottish-parliamentary-elections/scottish-parliamentary-election-2011>

58 Program Scotland's future, str. 48 - 50

zjednodušení.⁵⁹

Otázka ekonomiky a zejména pak měny, je pro Skotsko jedna z nejdůležitějších. Podle výše zmíněného programu je Skotsko zatíženo vyšší daňovou zátěží než zbytek království. Skotská národní strana apeluje také na to, že pokud by Skotsko nemuselo posílat peníze do Londýna, mohlo by je využít na sociální dávky či důchody. V rámci tohoto prohlášení je také zmínka o zdravějším národním hospodářství Skotska oproti hospodářství Spojeného království.⁶⁰ Ekonomická síla Skotska pramení zejména z nerostných surovin – ropy a zemního plynu. Podle tvrzení, které je uvedené v programu Scotland's future, je Skotsko zemí, která těží 6x více ropy a 3x více zemního plynu než potřebuje a díky tomu získává nemalé finanční prostředky. Podle dalších odhadů⁶¹ bude nalezeno ještě 15 - 24 mld. barelů ropy v hodnotě přibližně 1,5 bilionu liber.

V souvislosti se samostatností Skotska byl zmiňován i problém měny. Alex Salmond před referendem prohlašoval, že otázka měny není výrazným problémem, neboť existují 4 možnosti dalšího postupu v otázce měny. První variantou je vytvoření měnové unie, a tím pádem setrvání u libry. Proti tomuto kroku se Velká Británie ohrazovala, ale Salmond se bránil tím, že pokud nebude Velká Británie souhlasit s měnovou unií, odmítne se samostatné Skotsko podílet na státním dluhu. Druhou možností bylo setrvání u libry, ovšem bez měnové unie, což by vyžadovalo další vyjednávání. Třetí variantou bylo přijetí vlastní měny, což by bylo rovněž velice komplikované, jelikož měna by nepochybně byla slabší než libra a lidé, kteří si například půjčili peníze v librách, by je museli splácet v nové měně. Poslední variantou bylo přijetí eura.

Jako poslední je v mém výčtu otázka obrany. Podle programu Scotland's future⁶² je nutné jaderné zbraně odstranit, což by podle Londýna stálo obrovské finanční prostředky. Nicméně Skotská národní strana trvá na svém programu a prosazuje, že pokud Skotsko získá nezávislost, do pěti let dojde k odstranění jaderných zbraní, které se nacházejí na námořních základnách na pobřeží Skotska. Podle dostupných údajů by během prvního roku mělo dojít k deaktivaci jaderných hlavic, následující rok pak k jejich odvozu a do dvou let k jejich rozebrání a likvidaci. Podle zdrojů nakloněných nezávislosti Skotska,⁶³ by z

59 Program Scotland's future, str. 38 – 39

60 Program Scotland's future, str. 54 - 55

61 Business for Scotland: 10 facts about Scotland's oil and independence. [online]. [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.businessforscotland.co.uk/10-facts-about-scotlands-oil-and-independence/>

62 Program Scotland's future, str. 232

63 The Scotsman. [online]. [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.scotsman.com/news/scottish->

částky, která je potřeba pro údržbu a ochranu jaderných zbraní (přibližně 250 milionů liber ročně), bylo možné náklady na 3880 zdravotních sester, 4527 učitelů či na výstavbu 13 – 20 škol. Argumenty protistrany tvrdí, že by odstraněním základny připravilo o práci poměrně velké množství lidí, kteří ekonomicky přispívají k rozvoji regionu. Zastánci nezávislosti Skotska, ale oponují tím, že 80% lidí pracujících na základně Faslane, odjíždí domů a ekonomicky tak nepomáhá region rozvíjet. Naopak upozorňují na to, že převedení základny na konvenční typ by znamenalo, že někteří vojáci by se nebáli přivést si sebou rodiny, které by se pak na ekonomickém rozvoji regionu podílely.⁶⁴ Samostatné Skotsko ve svém obranném systému s jadernými zbraněmi vůbec nepočítá a jeho armáda by podle programu měla být složena z námořnictva, letectva a pozemních jednotek⁶⁵ s náklady přibližně 1,3% HDP.

2.5. Cesta k referendu, kampaň, veřejné mínění, referendum

Cesta k referendu

Referendum, které se konalo ve Skotsku, je první referendum ve Spojeném království, jehož kladný výsledek by měnil mezinárodní hranice a měl by dosah na další dění v politice v Evropě. Toto referendum bylo stvrzeno tzv. Edinburghskou dohodou⁶⁶, kterou podepsali David Cameron a Alex Salmond 15. října 2012. V dohodě je stanoveno, že referendum proběhne do konce roku 2014 a položena bude pouze jedna otázka: Má být Skotsko samostatným státem? A možnost odpovědi ano a ne.⁶⁷ Původně totiž existovala jiná varianta, a sice ta, že bude ještě třetí možnost a bude možné hlasovat pro setrvání v mnohaletém svazku, ale se zajištěním větší autonomie. Hranice pro hlasování registrovaného voliče, který splňoval další podmínky,⁶⁸ byla stanovena na 16 let, což by do budoucna měla být hranice pro oprávnění volit do skotského parlamentu. Dohoda o podobě referenda byla následně předána 21. března 2013 skotskému parlamentu, schválen 14. listopadu 2013. Královna zákon podepsala 17. prosince 2013. Definitivní termín

[independence-trident-costs-taxpayers-in-scotland-m-a-day-says-alex-salmond-1-2610802](http://www.scotland.gov.uk/Resource/0040/00404789.pdf)

64 Program Scotland's future, str. 237

65 Program Scotland's future, str. 239 - 243

66 The Scottish government. *AGREEMENT between the United Kingdom Government and the Scottish Government on a referendum on independence for Scotland* [online]. Edinburgh, 15 October 2012 [cit. 2014-11-9]. Dostupné z: <http://www.scotland.gov.uk/Resource/0040/00404789.pdf>

67 Viz příloha č. 4: Hlasovací lístek Skotsko

68 Občan Spojeného království, EU, Commonwealthu s bydlištěm ve Skotsku (kontroverze – přibližně 400 000 lidí, kteří jsou z různých míst království a žijí ve Skotsku mohou hlasovat; 800 000 lidí ze Skotska žijících mimo království, EU a Commonwealth nemohou hlasovat). Na to se orientovaly i kampaně – letáky v cizích jazycích (polština,..)

referenda byl stanoven na 18. září 2014.

Kampaň a veřejné mínění

V následujícím prostoru bych se ráda zaměřila na kampaň, která byla před konáním referenda vedena. Hlavními osobnostmi kampaní byli na straně zachování svazku s Velkou Británií Alister Darling (na jeho straně také David Cameron⁶⁹) a za skupinu nezávislosti Skotska Alex Salmond. Otázka nezávislosti Skotska rezonovala celou společností, a tak se do kampaní zapojili také herci, spisovatelé a další významné osobnosti (proti - Mick Jagger, Stephen Hawking, Judy Dench, David Attenborough; pro – Sean Connery, Brian Cox, Irvin Welsh,..).

Kampaň Independence of Scotland (Nezávislé Skotsko), kterou vedl Alex Salmond, byla z počátku mnohými chápána jako pozitivní, která se sice vymezovala proti politikům „z Londýna“, ale nikdy na nikoho výrazně neútočila. To spíše Salmond, jehož rétorickou schopnost nelze zpochybňovat, se často stával terčem různých karikatur a vtipů. Salmond neviděl Velkou Británii pouze negativně, v programu Scotland's future dokonce píše: „England, Wales and Northern Ireland will always be our family.“⁷⁰ Hovoří také o budoucí spolupráci nezávislého Skotska a Velké Británie: „We will work in partnership with the rest of the UK in EU.“⁷¹ Součástí kampaně pro nezávislost byla také hra s čísly, která se snažila přesvědčit ke kladnému rozhodnutí během hlasování. Číselné vyjádření se zajímala o skotskou národní identitu, kdy se podle programu SNP cítí být Skotem 83% lidí. Problémy, které se týkaly členství v mezinárodních organizacích, byly v programu SNP chápány optimisticky. Podle programu SNP se nezávislé Skotsko se stane 194. členem OSN, 29. členem Evropské unie a 54. členem Commonwealthu.⁷² Otázka členství v NATO byla často diskutována, protože část SNP byla pro vystoupení z aliance a část pro setrvání.

Kampaň Better together (Lépe pospolu) byla mnohými Skoty chápána jako negativní, odmítající či nejasná, která neustále poukazovala na problémy, které samostatné Skotsko bude mít. Královna Alžběta II. se do dění nijak nezapojovala a 10. září 2014 na dění reagovala tak, že vzkázala, aby ji politici do kampaní nezatahovali, jelikož striktně dodržuje neutralitu. Celkově se dá říci, že kampaně probíhaly klidně, lidé mezi sebou debatovali na ulicích, ale někteří z nich přiznali, že referendum rozděluje jejich rodiny

69 10. září 2014 (týden před referendem) prohlásil: „Pokud Skotsko zvolí rozdělení, zbytek Spojeného království bude muset volby respektovat a já jako premiér vypomůžu v tom, aby se tak i stalo. Rozbíjení rodiny národů, která byla tak úspěšná, mi však bude lámat srdce.“

70 Program Scotland's future str. ix

71 Program Scotland's future str. x

72 Program Scotland's future str. 2

V souvislosti s tématem referenda je nutné zobrazit, jak se proměňovala situace v oblasti veřejného mínění. Čerpala jsem z několika agentur: TNS BMRB, Ipsos-MORI a Yougov.⁷³ Průzkumy jsem, pro jejich lepší přehlednost, zpracovala do tabulky.

Srovnání jednotlivých průzkumů veřejného mínění			
datum:	pro nezávislost:	proti nezávislosti:	není rozhodnuto:
Únor 2014	34,00%	52,00%	14,00%
Březen 2014	37,00%	52,00%	11,00%
Červen 2014	36,00%	53,00%	11,00%
11.8.2014	35,00%	55,00%	10,00%
18.8.2014	43,00%	57,00%	-
2.9.2014	47,00%	53,00%	-
7.9.2014	51,00%	49,00%	-
11.9.2014	48,00%	52,00%	-
15.9.2014	47,00%	53,00%	-
17.9.2014	50,00%	45,00%	5,00%

Zdroj: autor

Pokud se zaměříme na analýzu výsledků jednotlivých průzkumů veřejného mínění, tak dojdeme k závěru, že stoupenci nezávislosti byli dlouhou dobu v menšině, ale v průzkumu ze 7. září 2014 se poprvé objevuje jejich nadpoloviční většina.⁷⁴ Tento okamžik znamenal zlom v dosavadním dění. Podle agentury Yougov se zcela změnila nálada ve společnosti. Za poslední dobu se díky dobré kampani (více letáků, plakátů) zvětšila podpora pro nezávislost. Tato změna podle průzkumů započala u žen, které změnily svá rozhodnutí z 33% pro ano na 47%. Podle sociologických předpokladů se ženy bály určité nejistoty a snažily se ochránit své děti, když se však podpora ve společnosti tolik zvýšila, viděly jistotu v nezávislém Skotsku. Změnily se také preference voličů pod 40 let. Z 39% pro nezávislost stoupla podpora na 60%. A své rozhodnutí změna také dělnická třída, která se z 41% podpory zvedla na 56%.⁷⁵ Pokud bychom hledali typické voliče jednotlivých táborů, tak pro nezávislost je muž mezi 16-24 lety, který je volič Skotské národní strany. Jeho přímým opakem je žena od 24 – 34 let, která je voličkou Konzervativní strany.

73 <http://www.tns-bmrb.co.uk/scotland>
<http://www.ipsos-mori.com/contactus/offices/scotland.aspx>
<http://yougov.co.uk/news/categories/scottish-independence/>

74 také viz příloha č. 1 - Průzkumy veřejného mínění

75 Yougov: Survey results. *Survey results* [online]. 2014 [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: http://d25d2506sfb94s.cloudfront.net/cumulus_uploads/document/3ptu61d854/Final_Prediction_140918_Final_Website_Rebasing_W2.pdf

Politici na straně setrvání najednou přišli se sliby⁷⁶, že pokud Skotsko zůstane s Velkou Británií, tak mu přislíbí kroky, které povedou k větší autonomii. Podle některých zdrojů se vyděsila i Alžběta II., která se začala obávat rozpadu své země a případné ústavní krize, protože předpokládala, že pokud se oddělí Skotsko, tak nezůstane pouze u něho a sílící snahy o nezávislost v dalších regionech, by mohly zemi zničit. Jak se zdá, kroky, které politici ve Westminsteru slibovali, se jim vyplatily, protože již v následujícím průzkumu se většina opět vrátila na stranu setrvání ve svazku s Velkou Británií. Krok politických představitelů, kteří slibovali lepší situaci, pokud Skotsko zůstane ve Velké Británii a také zveřejnění oznámení o ekonomických dopadech společnosti Credit Suisse⁷⁷ výrazně pomohlo k obratu, protože se lidé obávali o osobní finanční bezpečnost nejen kvůli výsledkům této analýzy, ale také kvůli stanoviskům o zdražení hypoték a stěhování firem za silnější měnou pryč ze Skotska.

Referendum, jeho výsledky a následné dění

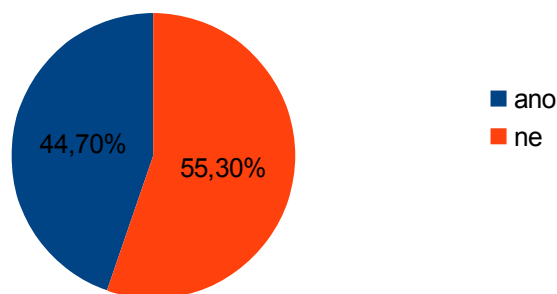
Referendum o nezávislosti Skotska se konalo 18. září 2014. K účasti na volbě v referendu se přihlásilo 97% oprávněných voličů, což v řeči čísel znamená 4 285 323 lidí. Pro hlasování bylo zpřístupněné 5579 volebních místností. Při hlasování se dokonce tvořily fronty, protože zájem lidí byl obrovský. Všichni, jak stoupeni nezávislosti, tak její odpůrci, si uvědomovali, že právě rozhodují o osudu dalších generací. Pozitivní na celém procesu byla politická mobilizace občanů, kteří přemýšleli o budoucnosti Skotska a volební účast se vyšplhala až na 85% hranici. Výsledky referenda⁷⁸ spolu s rozdělením hlasování podle věku jsem se rozhodla pro lepší přehlednost zpracovat do grafu.

76 Zlepšení pravomocí ve 12 oblastech politiky, zlepšení pravomocí i ve finanční oblasti

77 Skotsko by podle společnosti Credit Suisse propadlo do hluboké recese spojené s odlivem kapitálu, odchodem finančního sektoru a zrušením britských pracovních míst ve státní správě. Mzdy by poklesly o 10%.

78 Lord Ashcroft Polls: How Scotland voted, and why. [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupné z:<http://lordashcroftpolls.com/2014/09/scotland-voted/>

Výsledky referenda o nezávislosti Skotka

Zdroj: autor

Jak je z grafu patrné, příznivci setrvání ve svazku s Velkou Británií měli převahu přibližně 10%. Z průzkumů, které se konaly po vyhlášení výsledků referenda vyplývá, že proti nezávislosti byli zejména ženy, farmáři a obyvatelé ostrovů na severu. Podle dat, která byla následně zpracována lze také zjistit, že stoupenci nezávislosti získali nadpoloviční převahu pouze ve městě Glasgow a jeho okolí.⁷⁹

Po rozdělení hlasování podle věku⁸⁰ je nutné si všimnout rozhodnutí voličů ve věku od 16ti do 17ti let, 71% z této nejmladší skupiny bylo jasně pro nezávislost na Velké Británii. V průběhu konání referenda se na území Skotska objevily i některé recesistické kousky. Například John Parker Lee na hranicích s Anglií postavil hraniční přechody.

Po vyhlášení výsledků referenda Alex Salmond ohlásil rezignaci na svůj post jak v čele strany, tak na funkci premiéra Skotska. Na jeho místo byla povolána Nicola Sturgeonová, která po dobu kampaně stála po jeho boku a rovněž prosazovala politiku nezávislosti Skotska. Příznivci nezávislosti byli po oznámení výsledků referenda rozčileni, ale je nutné se na celou situaci podívat s odstupem. Podpora nezávislosti byla i přes závěrečnou prohru vysoká, když si uvědomíme, že v letech 2012 a 2013 se podpora pro nezávislost ve většině průzkumů pohybovala na úrovni 30%. Vliv na zvýšení podpory pro nezávislost mělo i závěrečné ustanovení, že v referendu bude možné odpovídat pouze ano či ne. V první fázi dohadování formulace, kdy existovaly 3 možnosti odpovědi (ano, ne, devolution max.), bylo velké procento lidí pro variantu devolution max.⁸¹ Někteří odpůrci Davida Camerona dokonce argumentovali tím, že když Cameron povolil pouze dvě možnosti odpovědi, výrazně tím pomohl Skotské národní straně.

Jak již bylo řečeno, referendum o nezávislosti Skotska skončilo vítězstvím pro

⁷⁹ Viz příloha č. 2: Rozdělení hlasování podle regionů

⁸⁰ Viz příloha č. 3: Rozdělení hlasování podle věku

⁸¹ Devolution max by znamenala, že Skotsko zůstane součástí Spojeného království, ale parlament obdrží více pravomocí (např. správa daňového systému a výdajů,..)

zastávce setrvání ve svazku s Velkou Británií. V ten moment se začaly objevovat důvody, které vedly Skoty k hlasování „ne“. Existuje mnoho různých témat, kde si lidé nebyli jistí dalším směřováním nezávislého Skotska, ale mezi nejdůležitější bych zařadila otázku politickou a ekonomickou.

Politická situace, zejména pak na mezinárodním poli, by se proměnila a Skotsko by po získání nezávislosti, podle některých vyjádření, muselo znovu usilovat o vstup do mezinárodních organizací. A pokud se zaměříme na ekonomické faktory, tak rozhodování podle mého názoru výrazně ovlivnila nejistota v otázce osobních financí,⁸² měny či situace Lloyds a Royal Bank of Scotland, které hrozily odchodem do Londýna. Již v průběhu kampaně před referendem byla nejistota patrná z reakce trhů, poklesu libry či cen akcií. Dalším možným ekonomickým důvodem, proč lidé zřejmě hlasovali proti samostatnosti, byl strach z recese, která by Skotska po odtržení postihla. Skotsko by potřebovalo půjčky v řádech stovek miliard liber a jeho rating by se podle ekonomů z IHS⁸³ pohyboval na úrovni BBB. Chování lidí při hlasování mohl ovlivnit i faktor nevysvětlení dalších určitých aspektů. Alex Salmond se neustále oháněl tím, že Skotsko bude bohaté díky ropě, avšak v této oblasti se často tvrdě střetával s propagandou protistrany. V této situaci nelze opomenout fakt, že ropa časem dojde, někteří experti prohlašovali, že Skotsko má při současném tempu těžby ropy přibližně na dvacet až třicet let.⁸⁴

2.6. Budoucí směřování

Příznivci nezávislého Skotska si situaci po zveřejnění výsledků referenda představovali trochu jinak, ale jak většina z nich již deklarovala, výsledky referenda respektují, ale dále se budou snažit o lepší pozici pro Skotsko a jeho obyvatele. Podle již několikrát zmiňovaného programu Scotland's future, se mělo Skotsko stát samostatným státem nejpozději 24. března 2016.⁸⁵ Následně by byly vyhlášeny první nezávislé volby, jejichž datum by bylo stanoveno na 5. května 2016. Výsledky referenda jsou známé a pro příznivce nezávislosti nepřijemné. Nicméně, je nutné se zaměřit na budoucí směřování

82 The Telegraph: Scottish independence: how businesses and their workers could be affected.

[online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scottish-independence/11022481/Scottish-independence-how-businesses-and-their-workers-could-be-affected.html>

83 IHS: Greater devolution and move towards federalism likely to follow Scotland's rejection of independence from UK. [online]. [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.ihs.com/products/Global-Insight/industry-economic-report.aspx?ID=1065995194>

84 BBC: Scottish independence: Experts set out oil prediction views. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-29140970>

85 Což by bylo symbolické datum, jelikož 24. března 1603 se skotský král Jakub Stuart stal anglickým králem a došlo k unii korun

země.

Skotsko se sice nestalo samostatným státem, ale již na základě negativního rozhodnutí v referendu získalo příslib další kroků, které posílí jeho autonomii. Politici v Edinburghu požadují širší pravomoci v oblasti daní a sociálních věcí. Současně s referendem a atmosférou okolo něho se zvětšila členská základna SNP přibližně trojnásobně z cca 25 000 na 75 000 členů⁸⁶. Myslím si, že i tento krok je velmi důležitý proto, aby se Skotsko stalo samostatným státem, jelikož je patrné, že se více zajímají o politiku a veřejné dění. V souvislosti s neúspěchem rezignoval Alex Salmond na svou funkci předsedy strany i křeslo premiéra, což je projevem vyvození politické odpovědnosti a vysoké politické kultury. Jeho místo zaujala Nicola Sturgeonová, Salmondova pravá ruka, která je pro společnost méně kontroverzní. V listopadu 2014 pak byla do funkce potvrzena stranickým sjezdem. Sturgeonová se rozhodla pokračovat v nastoleném kurzu a nadále usilovat o samostatnost Skotska.

Příslib dalšího jednání se Skoty se ovšem zřejmě dotkne i dalších oblastí a je otázkou, jak nakonec Spojené království Velké Británie a Severního Irska skončí. Královna i proto vyzvala k jednotě země. Severní Irsko a Wales žádají obdobné pravomoci, jaké má dostat Skotsko a otázkou také zůstává co s Anglií. Ta se totiž se staví proti tomu, že zástupci Skotska, Walesu i Severního Irska mají své autonomní parlamenty, respektive národní sněmy, zatímco Anglie žádnou takovou zákonodárnou komoru nemá a její záležitosti se řeší ve Westminsteru

Velký otazník také visí nad členstvím Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii. Vláda premiéra Davida Camerona totiž slíbila, pokud vyhraje volby, vyhlásí na rok 2017 další referendum. Tentokrát se bude týkat právě členství v Evropské unii. Skotsko, které je silně proevropské a jeho setrvání jako součásti Spojeného království výrazně posiluje šance na setrvání Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii. Pokud hovořím o mezinárodních organizacích, je nutné zmínit, jak se k situaci postavili jejich čelní představitelé. Jose Manuel Barroso, v době konání referenda předseda Evropské komise, se vyjádřil, že je rád, že situace dopadla takto. Anders Fogh Rasmussen, který byl v době konání referenda generální tajemník NATO, dokonce telefonoval Davidu Cameronovi a gratuloval mu k výsledku.

86 ¹ New Europe: SNP membership quadruples after referendum loss. [online]. [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.neweurope.eu/article/snp-membership-quadruples-after-referendum-loss>

O budoucnosti Skotska tak referendum z 18. září 2014 nerozhodlo, ale rozhodně poukázalo, jakým směrem se bude Skotsko v budoucnu ubírat. Když se vrátím ke grafům, které rozdělují voliče podle věku a volební preference, tak stojí za připomenutí fakt, že voliči mezi 16. a 17. rokem volili v téměř $\frac{3}{4}$ většině (cca 71%) pro nezávislost. Pokud se tato nálada ve společnosti ve Skotsku nezmění, myslím, že za několik málo let můžeme čekat další snahy Skotska o odtržení od Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.

3. Katalánsko

Katalánsko je jedním ze sedmnácti autonomních společenství. Hlavním městem Katalánska je Barcelona. Rozloha Katalánska je 32 144 km², což přepočteno na procenta znamená 6,36% celkové rozlohy země. Počet obyvatel dosahuje přibližně 7 571 000, což v procentuálním vyjádření znamená 15,95 % celkového počtu obyvatel Španělska.⁸⁷ V následujících kapitolách se, stejně jako u Skotska, zaměřím na historický vývoj a ekonomickou situaci regionu. Zejména se pak zaměřím na důvody, které směřovaly k tomu, že bylo, i přes zákaz centrální vlády, uspořádáno „referendum o nezávislosti“, které mělo spíše charakter průzkumu veřejného mínění. V práci uvedu také stanoviska Ústavního soudu, kroky centrální vlády i regionální vlády Katalánska.

3.1. Historický vývoj

Katalánci se při svých snahách o vypsání referenda o nezávislosti velmi často opírají o historické fakty jejich „státnosti“, která byla v předchozích letech narušena. Proto bych ráda nastínila některé historické body, které nám mohou napomoci ke správnému pochopení historických důvodů, které je vedou k touze vypsání referenda o nezávislosti.

Počátky historického vývoje

Katalánsko bylo v dávných dobách obýváno mnoha kmeny a národy. Název Katalánsko pochází pravděpodobně od Gótů, kteří své území nazvali Gotalonia. Ve středověku byl zejména jih poloostrova pod vlivem islámu a většina obyvatel ho i vyznávala⁸⁸. V 8. století byli muslimové zatlačeni křesťanskými královstvími ze severu poloostrova a nastalo období tzv. reconquisty, které trvalo několik staletí. Mezi první osvobozené provincie patřila Barcelona, Girona, Osona, Cerdena a Conflent, které pod správu dostal hrabě Guifredo I. Chlupatý.⁸⁹ Během 10. století se Katalánsko stalo nezávislým územím, které spravovala Barcelonská dynastie. Ve 12. století došlo ke spojení katalánských hrabství a aragonského království pod vládou Ramóna Berenguera IV.⁹⁰ Vzniklo konfедераční Aragonské království, kde si obě území zanechaly svou územní integritu, zákony a jazyk. V roce 1214 byl ustaven Sněm míru a příměří a Hraběcí sněm, které se později transformovaly na Katalánský parlament. Před koncem 14. století byla

87 Datos macro: Catalonia. [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné

z: <http://www.datosmacro.com/demografia/poblacion/espana-comunidades-autonomas/cataluna>

88 Ubieto 2007: 46

89 Ubieto 2007: 73

90 Ubieto 2007: 137

dotvořena i exekutivní složka – vláda, která se zajímala především o výběr daní.⁹¹

Další vývoj

V průběhu 14. a 15. století bylo Aragonské království ničeno vlnou moru, ekonomickou krizí a občanskými nepokoji, které vyvrcholily v občanskou válku. V roce 1469 došlo ke svatbě Ferdinanda II. s Isabelou Kastilskou. Obě území, si i přes dynastické propojení, zanechala vlastní instituce a fungovala jako dva státy – země Koruny kastilské a Koruna aragonská - mezi nimiž byla jasně definovaná hranice. Oba celky si nechaly společnou jen inkvizici a reprezentanty monarchie. Postavení obou zemí však nebylo rovné. Kastilie měla hospodářskou převahu a navíc zde sídlil dvůr.⁹² Katalánsko, které v této době ztrácí z některých svých privilegií, se v této době stává periferií království.⁹³ V následujících letech se začíná projevovat krize konstitučního zřízení. Největší rána přichází až s nástupem Filipa III., který zvyšuje finanční nároky pro Katalánsko a zejména pro Barcelonu, která je poměrně významným exportním uzlem. V dalších letech pak obchodníci z Katalánska trpěli válkou s Francií a snahou o finanční reformy, Útrapy vyhrotily situaci natolik, že v Katalánsku a Portugalsku došlo k mohutným povstáním.⁹⁴ Již během války s Francií byli obyvatelé Katalánska Francií podněcováni k nepokojům. Spolupráce se dostala až do takové úrovně, že došlo k dohodě o podpoře při oddělení Katalánska ze španělské monarchie, ale Francie toho jen využila a drancovala území Katalánska stejně, jako předtím armáda Kastilie. Proto se Katalánsko opět připojilo na stranu Kastilie, když byla válka v roce 1659 ukončena, byla určena i dnešní hranice mezi Francií a Španělskem. Katalánsko si dál zachovávalo své instituce.⁹⁵

Situace se pro Katalánsko změnila až po tzv. válce o španělské dědictví, která byla ukončena prostřednictvím mírových smluv podepsaných v Utrechtu a Rastattu v letech 1713 – 1714. Právě 11. září 1714 je dodnes v Katalánsku národním svátkem, sice se jedná o den, kdy Barcelona padla, a pro Katalánsko nastalo temné období, ale Katalánci slaví všechny, kteří nabídli svůj život na obranu svobod Katalánska a chránili čest národa.⁹⁶ Dekretem z 16. ledna 1716 byla moc převedena pouze na dva orgány, kterými byl generální kapitán-guvernér a tzv. Real audiencia de Catalunya, která měla na starost otázku

91 Hernandez 2010: 82

92 Ubieto 2007: 206

93 Ubieto 2007: 209

94 Ubieto 2007: 299

95 Ubieto 2007: 320

96 Ubieto 2007: 326

soudnictví.⁹⁷ Finanční problematika pak spadala do kompetence intendanta. Z územního hlediska byli zavedeni místodržící a z hlediska místního byli z obecních rad odstraněni představitelé cechovních kruhů a převzali je aristokraté.⁹⁸

Snaha o znovuzískání pravomocí

Absolutistický systém, který začíná nástupem bourbonské dynastie, se snažil eliminovat rozdíly mezi jednotlivými částmi království tak urputně, že mnoho obyvatel kvůli tomu odcházelo z poloostrova. V roce 1808 se Napoleon, díky lsti o rozdělení Portugalska mezi Francii a Španělsko, dostal na území Pyrenejského poloostrova a následně ke své říši připojil tři klíčové přístavy, kterými byly Barcelona, Cádiz a Lisabon. Celá země se ocitla v obrovském zmatku, kterému vévodil dynastický spor mezi členy královského rodu, kdy lid svrhl Karla IV. a na jeho místo nastoupil jeho syn Ferdinand VII. Francouzská armáda, která byla v zemi, byla lidu definována jako spojenecká a jak Ferdinand VII., tak Karel IV. hledali u Napoleona pomoc. Napoleon se stal arbitrem sporu mezi členy rodu. Nakonec se mu podařilo donutit oba hlavní aktéry sporu k abdikaci a s cílem připojit Španělsko k císařství, na jejich místo dosadil svého bratra Josefa. Zároveň se mu podařilo získat si skupinu svých věrných tzv. profrancouzských Španělů, díky kterým došlo k uklidnění situace v zemi a uvedení Josefa I. na trůn. Obyvatelé poloostrova, zejména pak Madridžané, se však domnívali, že abdikace Ferdinanda VII. nebyla dobrovolná a pod vedením kapitánů Pedra Velerdeho a Luise Daoize začali protifrancouzský odboj. Postupně povstaly všechny kraje a znemožnily ovládnutí východního pobřeží. Po následném vyloštění Angličanů byli Francouzi donuceni kapitulovat a stáhnout se.⁹⁹

V roce 1812 byla přijata první španělská ústava, která usilovala o vybudování španělského státu s oddělením moci legislativní a exekutivní. Nositelem svrchovanosti se stává národ. Avšak ani vítězství nad starým absolutistickým režimem nestačilo k tomu, aby se národ sjednotil jako španělský, ale naopak se objevují dvě skupiny – Baskové a Katalánci, kteří se nehodlají smířit s myšlenkou jednotné španělské identity.¹⁰⁰ Nový liberální systém však nemá dlouhého trvání a už v roce 1814 dochází k restauraci starého režimu, nespokojenost s absolutismem však vyústila v řadu revolucí a nakonec došlo

97 Nueva Planta de la real audiencia del principado de Cataluna. [online]. [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.llibrevell.cat/nueva-planta>

98 Ubieto 2007: 349

99 Ubieto 2007: 386 - 388

100 Ubieto 2007: 396 - 402

k abdikaci královny Isabely II. a znovunastolení konstituční monarchie, několik let poté v přechod na republiku a zase zpět k monarchii. V průběhu tohoto vývoje začíná vzkvétat Katalánsko po ekonomické stránce, především zásluhou průmyslové revoluce a nerostných surovin. I díky tomu nastává období katalánského národního obrození, kdy dochází k obrovskému rozvoji katalánské kultury a politického myšlení směřujícího k nacionalismu.¹⁰¹

Rozvoj národního hnutí v Katalánsku

V roce 1891 vznikla Katalánská Unie,¹⁰² která o rok později vydala Zásady z Manresy,¹⁰³ kde jasně definuje své požadavky, mezi které patří regionální ústava, která odráží původní zákony Katalánska, dále pak uznání katalánštiny jako jediného úředního jazyka, výkon veřejných funkcí pouze pro lidi, kteří se narodili v Katalánku, náležitost regionální legislativy parlamentu v Katalánku či reorganizaci státního zřízení Španělska, otázku vojska, školství či správy veřejného pořádku. Úspěch Katalánské Unie však nevydržel dlouho a nejdůležitější se stala Regionální Liga, která podporovala navýšení míry samosprávy. V této době vzniká v Katalánsku několik dalších skupin, které se chtějí zasadit o zvýšenou míru samosprávy. V roce 1906 dochází k jejich spojení s Regionální Ligou a vzniká tzv. Katalánská solidarita,¹⁰⁴ jejíž životaschopnost byla pouhé dva roky. Nejvýznamnějším se později stává Katalánské společenství, které koordinuje pravomoci v oblastech veřejných a sociálních služeb, vzdělávání a kultury, které byly schváleny v souladu s královským dekretem¹⁰⁵ čtyř katalánských regionů (Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona). Katalánské společenství se podílelo na vzniku Sněmu poslanců, kde pak požadovalo svolání kortesů v ústavodárné funkci a současně požadovalo reorganizaci státu směrem k autonomním zřízením. Král však pro tyto kroky neměl pochopení a nařkl společenství ze „separatismu“ a Sněm byl následně rozehnan, následovala řada generálních stávek. Podle některých autorů již zde můžeme vidět prvopočátky rozdělení společnosti, které později vyústilo v občanskou válku.¹⁰⁶ Další snahy byly přerušeny v roce 1923

101 Ubieta 2007: 425

102 Ubieta 2007: 618

103 Historia contemporanea: Les Bases de Manresa. [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:http://www.historiacontemporanea.com/pages/bloque5/el-sistema-canovista-y-los-borbones-18751902/documentos_historicos/las-bases-de-manresa-1892

104 Ubieta 2007: 619

105 Generalitat de Catalunya: Hacia la autonomía: La Mancomunidad de Cataluña, 1914-1925. [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:

<https://www.gencat.cat/generalitat/cas/guia/antecedents/antecedents13.htm>

106 Ubieta 2007: 624 - 629

nástupem diktatury generála Miguela Prima de Rivery, kdy bylo společenství rozpuštěno.

S odchodem generála Prima de Rivery se pro Katalánsko objevily nové šance na autonomii. Skutečně se tak stalo v roce 1932, kdy Francisco Macia oznámil vznik Katalánské státní vlády, jelikož se tím snažil uhasit počínající krizi.¹⁰⁷ Následně byla sjednána dohoda o vytvoření prozatímního autonomního systému, který měl platit do doby, než kortesy vypracují definitivní statut.¹⁰⁸ Doba však Katalánsku nepřála a Španělsko bylo zmítáno neustálými střety mezi levicově orientovanými zastánci republikánského zřízení a pravicovými konzervativními celky. Spory vyústily v roce 1936 v občanskou válku.¹⁰⁹ V průběhu války nebylo možné žádné snahy prosazovat. Válka skončila vítězstvím generála Francisca Franka, který nedovolil další rozvoj katalánského nacionalismu, a tak byly jazyk, kultura a politické myšlení udržovány v utajení nebo v exilu.

Situace se zlepšuje až po Frankově smrti v roce 1975. V sedmdesátých letech sílí vlna nacionalismu v Katalánsku, což v roce 1978 vedlo nového krále Juana Carlose I. ke znovuotevření katalánské otázky. O rok později navrhlo Katalánsko svůj vlastní autonomní statut,¹¹⁰ který upravoval otázku definice území Katalánska, používání katalánštiny, ale také definice státních symbolů, fungování vlády, parlamentu a jejich pravomocí. Věnoval se rovněž otázce finanční a daňové či vymahatelnosti práva. V roce 1980 došlo k opětovnému ustanovení Generalitat de Catalunya.

3.2. Ekonomika

Katalánské hnutí za samostatnost od počátku bylo a dodnes je hnutím na území hospodářsky vyspělejší, bohatší provincie, oproti zaostalejšímu politickému centru. Proto je nutné si uvést některé ekonomické údaje, které s tímto fenoménem souvisí. Zhoršená ekonomická situace ve světě po roce 2008 má za následek i zhoršení politické situace v zemi a větší míře protestů proti centrální vládě zejména kvůli nutným ekonomickým reformám a škrtům.

Pro lepší orientaci jsem do práce vložila také tabulku se základními makroekonomickými údaji Španělska z let 2009 – 2014 a v následující kapitole se budu věnovat porovnání se základními makroekonomickými údaji Katalánska.

107 Podobný postup zvolil také v případě Baskicka

108 Ubieta 2007: 688

109 Ubieta 2007: 689 - 698

110 Generalitat de Catalunya: Estatut de Catalunya 1979. [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <https://www.gencat.cat/generalitat/cat/estatut1979/index.htm>

Základní makroekonomické údaje Španělska

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Reálný růst HDP (%)	-3,7	-0,3	0,4	-1,4	-1,2	1,2
Meziroční inflace (%)	-0,3	1,8	3,2	2,4	1,5	0,1
Nezaměstnanost (%)	18	20,1	22,8	25,0	26,4	24,0

Zdroj: Business info: Ekonomická charakteristika země. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spanelsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18558.html>

Makroekonomické údaje Katalánska a jejich porovnání s údaji Španělska

Ekonomické údaje o Katalánsku pochází ze Statistického institutu Katalánska (Institute d'Estadística de Catalunya).

Základní makroekonomické údaje Katalánsko 2013	
Nezaměstnanost (%)	22,30%
Reálný růst HDP (%)	0,80%
Meziroční inflace (%)	0,50%

Zdroj: Idescat. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=5121&lang=en>

Důležité je se zaměřit na některé konkrétní údaje ze statistiky a porovnat odlišný ekonomický vývoj samotné provincie Katalánska a Španělska. Pro porovnání jsme zvolila ekonomické údaje: nezaměstnanost, reálný růst HDP a meziroční inflaci. Pokud se podíváme na reálný růst HDP, zjistíme, že Katalánsko jako provincie je na tom lépe než celkové Španělsko o 2%. Pokud bychom se ale zaměřili na celkové HDP, tak Katalánsko tvoří přibližně 20% HDP i za situace, že v Katalánsku žije pouze 16% obyvatelstva země, což vede ke zvýšené frekvenci nacionalistických snah, i díky tomu, že podíl na daních odvedených do Madridu činí 25%, ale zpět do Katalánska se ve formě investic dostane jen 8,5%.¹¹¹

111 Ara.cat: Les diferències entre els impostos de Catalunya i els de Madrid es disparen. [online]. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: http://www.ara.cat/premium/economia/diferencies-impostos-Catalunya-Madrid-disparen_0_1022897779.html

Problém nezaměstnanosti je problém celého Španělska. Nezaměstnanost zde stoupá již několik let a podle posledních čísel se pohybuje na centrální úrovni na 26,4%¹¹² na úrovni ekonomicky vyspělého regionu Katalánska na úrovni 22,3%. Ještě složitější je situace nezaměstnanosti osob do 25 let, která se trvale pohybuje kolem 50% hranice (2013 dokonce 54,6%). Nezaměstnanost mladých lidí ale výrazně přispívá k radikalizaci celé situace.

3.3. Právní úprava referenda

Španělská ústava počítá s možností vyhlášení referenda v několika případech. Podrobná úprava je zakotvena v zákonu č. 2 z roku 1980¹¹³ o regulaci různých forem referenda (LEY ORGÁNICA 2/1980 de 18 de enero, sobre regulación de las distintas modalidades de referéndum). Ve Španělsku se lze tedy setkat s několika typy referend, ale pro případ Katalánska je nejdůležitější fakt, že podle platných zákonů Španělska spadá vyhlášení jakéhokoliv druhu referenda do výlučných pravomocí centrální vlády.¹¹⁴

Referenda se mezi sebou liší tím, zda jsou obligatorní (závazná) nebo fakultativní (nezávazná). Druhým kritériem kategorizace je proces jejich iniciace. O fakultativním referendu byla řeč také v Katalánsku. Referendum je vyhlášeno královským dekretem, na návrh předsedy vlády a není nutný souhlas vlády jako celku.¹¹⁵ Ve Španělsku doposud proběhla dvě taková referenda. V roce 1986 se občané vyjadřovali ke vstupu Španělska do NATO a v roce 2005 sdělovali svůj názor na ratifikaci Smlouvy o Ústavě pro Evropu. I když se jednalo o fakultativní referenda, jejich výsledky byly brány jako závazné.

Zákon o referendu ještě pamatuje na možnost iniciace referenda samotným autonomním společenstvím. Nicméně takové referendum se vyhlašuje při vzniku nového autonomního společenství, kdy s tímto krokem musí souhlasit provincie, které by

112 Idescat: Employed persons and employment rate. [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=5702&lang=en>

113 Gobierno de Espana: LEY ORGÁNICA 2/1980 de 18 de enero, sobre regulación de las distintas modalidades de referéndum. [online]. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.infoelectoral.mir.es/ley-organica-2/1980-de-18-de-enero>

114 Čl. 2 Zákona o referendu k tomu uvádí: „Autorizace ke svolání lidových konzultací prostřednictvím referenda v jakémkoliv jeho formě je výlučnou pravomocí státu“.

115 Gobierno de Espana: Normativa. [online]. [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: http://www.infoelectoral.mir.es/web/guest/ley-organica-2/1980-de-18-de-enero/-/asset_publisher/M2KAeQjB0xSc/content/lo_2_1980_capitulo1_referendum_y_distintas_modalides?_101_INSTANCE_M2KAeQjB0xSc_redirect=/web/guest/ley-organica-2/1980-de-18-de-enero&_101_crumb=Sección+primera.+Disposiciones+Generales

autonomní společenství tvořily.¹¹⁶

3.4. Důvody pro oddělení

V následující kapitole bych se ráda zaměřila na body, které nejvíce podněcují snahu Katalánců o osamostatnění. Nejdříve se budu věnovat otázce Katalánského autonomního statutu, dále pak ekonomice a nerovnoměrnému přerozdělování financí ze státní pokladny.

Katalánsko disponuje, na rozdíl od jiných regionů kromě Baskicka, větší mírou autonomních kompetencí, které byly od roku 1932 zakotveny v tzv. autonomních statutech. Původní autonomní statut vznikl roku 1932 a následně byl v roce 1979 nahrazen novějším, který prošel řádným schvalovacím procesem, byl reformován až v roce 2006.¹¹⁷ Napadení tohoto autonomního statutu Lidovou stranou u Ústavního soudu, stálo za obnovením a zmohutněním svárů mezi Katalánskem a Španělskem. Proto bych se ráda věnovala rozboru bodů, proti kterým Lidová strana při své stížnosti nejvíce protestovala.

Prvním z těchto konfliktních bodů je preambule. Podle této části dokumentu se Katalánci považují za samostatný národ, který reprezentuje svou vlastní zemi, tradice, kulturu a jsou nesmírně hrdí na vlastní národní identitu. Dále pak čl. 5, který uvádí, že instituce a autonomie se zakládají na historickém právu katalánského lidu. Konfliktní byl rovněž čl. 6, který řeší otázku jazyků. Katalánština je prosazena jako hlavní jazyk pro používání v médiích, veřejné správě či vzdělávání. Rovněž je také upraveno právo používat katalánštinu, vedle španělštiny, neboť podle statutu z roku 1979 byla kastilská španělština označena jako hlavní jazyk. Článek č. 8 pak oficiálně upravuje národní znaky Katalánska jako je hymna, vlajka a národní svátek. Mezi konfliktní body, které nalezneme v autonomním statutu, patří rovněž možnost účasti Katalánska na zahraničních smlouvách, členství v mezinárodních sociálních a kulturních organizacích. Výrazně rezonovala také otázka úpravy finančního fungování Katalánska, které si do statutu prosadilo možnost rozšíření oblasti přímých zisků autonomní vlády a zejména pak fixní stanovení procenta finančních prostředků, které budou odevzdávat do centrálního rozpočtu.¹¹⁸

116 Gobierno de Espana: LEY ORGÁNICA 2/1980 de 18 de enero, sobre regulación de las distintas modalidades de referéndum. [online]. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.infoelectoral.mir.es/ley-organica-2/1980-de-18-de-enero>

117 Parlament de Catalunya: Organic Law 6/2006 of the 19th July, on the Reform of the Statute of Autonomy of Catalonia. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://www.parlament.cat/porteso/estatut/estatut_angles_100506.pdf

118 Parlament de Catalunya: Organic Law 6/2006 of the 19th July, on the Reform of the Statute of

Katalánský autonomní statut byl řádně schválen jak parlamentem v Katalánsku, tak centrálním parlamentem. V červnu 2006 následovalo referendum, kde se při 50% účasti vyslovilo 72,9% pro jeho přijetí a jeho platnost byla vyhlášena k 9. srpnu 2006. O měsíc později následovala ústavní stížnost Lidové strany na některé články tohoto statutu, zejména pak na otázku definice národa a používání katalánštiny. Na rozhodnutí Ústavního soudu¹¹⁹ se čekalo do 28. června 2010, kdy Ústavní soud označil za protiústavní 14 z 233 článků a u dalších doporučil úpravu interpretace.

Druhým konfliktním bodem je ekonomika, respektive přerozdělování financí. Katalánsko je bohatý, ekonomicky rozvinutý region, který má silnou síť malých a středních podniků. Podle některých studií¹²⁰ má Katalánsko tzv. fiskální deficit, což znamená, že platí do centrálního rozpočtu více, než z něho dostává. V případě Katalánska se jedná o téměř trojnásobek, který platí, oproti tomu, kolik se vrací zpět. Centrální vláda argumentuje, že Katalánsko nemusí platit náklady na úřední infrastrukturu, které činí 7% HDP, což je právě onen fiskální deficit (1240 eur ročně / 1 obyvatele). Podle Núrie Boschové, členky Ekonomického Institutu v Barceloně, faktem je, že tato investice je jednorázová a v dalších letech je pouze udržovací ve výši 1,5%.¹²¹ Fiskální deficit Katalánska patří k nejvyšším v EU v porovnání se srovnatelnými regiony. Právě silné daňové břemeno je problémem pro konkurenceschopnost katalánských firem. Mnoho podporovatelů secese tak tvrdí, že nechtějí platit daně do Madridu, když centrální vláda utrácí finanční prostředky někde jinde. Určitou míru znechucení je možné chápat, ale otázkou zůstává, zda je otázka přerozdělování daní chápat jako záminku pro odtržení.

3.5. Cesta k referendu, kampaň, veřejné mínění, referendum

V souvislosti se vzrůstajícími secesionistickými tendencemi separatistů se od roku 2009 objevila dvě nezávazná lokální referenda, kde se lidé měli vyjádřit, zda skutečně stojí o nezávislost Katalánska. Výsledky byly za účasti 40% a 21%, vždy kladné.¹²² Nicméně

Autonomy of Catalonia. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné

z: http://www.parlament.cat/porteso/estatut/estatut_angles_100506.pdf

119 Tribunal Constitucional de Espana: STC 031/2010. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné

z: <http://www.tribunalconstitucional.es/es/jurisprudencia/paginas/Sentencia.aspx?cod=16273>

120 DESQUENS, Josep. Europe's Stateless Nations in the Era of Globalization: The Case for Catalonia's Secession From Spain. *John Hopkins University The Bologna Center Journal of International Affairs*, 2003.

121 IDEES.net: The central public sector transport infrastructure investment deficit in Catalonia and future prospects. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.idees.net/files/941-160-document/boscheng2.pdf>

122 The Telegraph: Catalonia holds referendums to push for independence from Spain. [online]. [cit.

proces, který postupně smířoval k vypsání referenda, byl zahájen v roce 2010 poté, co Ústavní soud vydal rozhodnutí, ve kterém označuje 14 článků Katalánského autonomního statutu z roku 2006 za protiústavní. Několik dní poté byla v Barceloně zorganizována demonstrace na podporu Katalánského autonomního statutu. Zdrojem největšího pobouření Katalánců bylo rozhodnutí Ústavního soudu, že se nesmějí označovat za národ, což se objevilo i na mnoha plakátech a transparentech. Reakce na toto rozhodnutí na sebe nenechala dlouho čekat a byl zahájen sběr 220 000 podpisů na petici za vyhlášení referenda. Na podzim roku 2010 se konaly volby, a tak se otázka referenda dostala i do volebního programu strany Konvergence a jednota, která se stavěla jednoznačně proti verdiktu Ústavního soudu. Po volbách, které vyhrála Konvergence a jednota s 38%,¹²³ se ukazuje podpora veřejnosti. V návaznosti na obrovskou demonstraci 11. září 2012 došli, předseda strany Konvergence a jednota Artur Mas a Oriol Junqueras i Vies, představitel Republikánské levicové strany ERC, k dohodě uspořádat referendum o samostatnosti Katalánska. Na konci září bylo veřejnosti předloženo usnesení katalánského parlamentu o konání referenda během následujícího volebního období.¹²⁴

V předčasných volbách konaných 25. listopadu 2012 vítězí strana Konvergence a jednota, ale její zisk byl, díky nepopulárním ekonomickým reformám a skandálům, pouze 30,7%. Nárůst zaznamenala právě republikánská levicová strana ERC, která rovněž podporuje samostatnost Katalánska.¹²⁵ V následujícím roce vydalo Katalánské národní shromáždění Prohlášení o domluvě na datum konání referenda,¹²⁶ které bylo stanoveno na 9. listopadu 2014. V tomto dokumentu jsou rovněž stanoveny podmínky, které musí splňovat každý, kdo chce hlasovat v tomto referendu.¹²⁷ Kromě podmínek jsou zde formulovány základní otázky, na které se bude referendum dotazovat: Přejete si, aby se Katalánsko stalo státem? V případě kladné odpovědi, chcete, aby se tento stát stal

2015-03-03]. Dostupné z:<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/6789168/Catalonia-holds-referendums-to-push-for-independence-from-Spain.html>

123 Generalitat de Catalunya: Elecciones al Parlament de Catalunya. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z:http://www.gencat.cat/governacio/resultats-parlament2012/09AU/DAU09999CM_L1.htm

124 ¶ Parlament de Catalunya: Ref.: 255JTN26091300031. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.ara.cat/politica/CiU-ERC-resolucions-debat_de_politica_general-dret_a_decidir_ARAFIL20130926_0002.pdf

125 ¶ Generalitat de Catalunya: Elecciones al Parlament de Catalunya. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z:http://www.gencat.cat/governacio/resultats-parlament2012/09AU/DAU09999CM_L1.htm

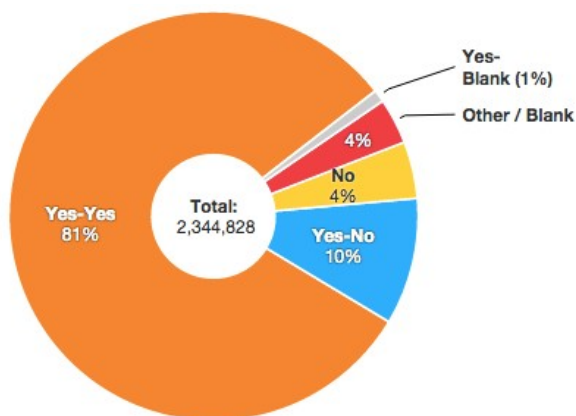
126 Catalan national assembly: CORNELLÀ DE LLOBREGAT DECLARATION. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z:<http://catalanassembly.org/2014/12/01/anc-cornella-declaration-declaracio-de-cornella-declaracion-de-cornella/>

127 Minimálně 16 let, občan Španělska s trvalým pobytem na území Katalánska či rezident Katalánska

nezávislým?¹²⁸

Centrální vláda následně vydala stanovisko, že referendum je protiústavní a rozhodla se ho napadnout u Ústavního soudu. Rozhodnutí, které bylo vydáno 25. března 2014, stanovilo protiústavnost referenda.¹²⁹ Katalánská vláda zvažovala, zda se proti tomuto rozhodnutí odvolá a obviňovala centrální vládu ze zneužívání soudních pravomocí.

Referendum jako takové se uskutečnit dle ústavy nemohlo, ale vláda Katalánska vydala 27. září 2014 vyhlášku o tom, že uspořádá konzultaci s obyvateli Katalánska.¹³⁰ Organizace této akce se zúčastnilo několik tisíc dobrovolníků a hlasovalo se ve státních budovách, což nenechalo klidné pozorovatele centrálních úřadů, kteří se rozhodli podat žalobu na Artura Mase za občanskou neposlušnost, jelikož referendum bylo centrální vládou zakázané. Veřejná konzultace s obyvateli Katalánska se konala bez kontrolních mechanismů či volebních seznamů. Výsledek tohoto „průzkumu veřejného mínění“ je zpracován do následujícího grafu.

Zdroj: Catalan news monitor: November 9 referendum: final results announced. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://catalanmonitor.com/2014/12/02/november-9-referendum-final-results-announced/>

Zatímco výsledek vypadá zcela jasně, je nutné si uvědomit, že Katalánsko má přibližně 7 milionů obyvatel, z toho necelých 5 milionů má volební právo. Představitelé stran, které referendum prosazují, jistě doufali v zisk přibližně 2 milionů hlasů, protože to je počet jejich podporovatelů v posledních volbách. Vyjádřit svůj názor však přišla zhruba

128 Viz příloha č. 5: Hlasovací lístek Katalánsko

129 Tribunal Constitucional de España: STC 042/2014. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.tribunalconstitucional.es/es/jurisprudencia/restrad/Paginas/STC42-2014.aspx>

130 Noticias jurídicas: DECRETO 129/2014, de 27 de septiembre, de convocatoria de la consulta popular no referendaria sobre el futuro político de Cataluña. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/CAA/536892-d-129-2014-de-27-sep-ca-cataluna-de-convocatoria-de-la-consulta-popular-no.html

polovina z 5 milionů, což by mohlo mnohé vypovídat o podpoře této politiky. Je však nutné se zamyslet nad tím, zda někteří podporovatelé nezávislosti nezůstali doma jen kvůli tomu, že referendum nebylo „opravdové“ a v případě jeho zákonnosti by se svojí podporou přispěchali.

3.6. Budoucí směřování

Stejně jako předchozí kapitoly, bude i tato rozdělena na politiku a ekonomiku. Jako první bych ráda uvedla politické faktory, které budou, dle mého názoru, ovlivňovat budoucí směřování.

V roce 2015 čekají obyvatelé Katalánska troje volby. Jako první se v květnu budou konat komunální volby, které můžou změnit obsazení na radnicích. Druhé volby, které se budou konat na konci roku 2015, se budou týkat všech obyvatel Španělska, protože si budou volit centrální parlament. Jelikož je situace velmi rozbouřená, předpokládá se, že se do centrálního parlamentu dostane Lidová strana, Socialisté a hnutí Podemos.¹³¹

Rozhodující jsou, pro otázku nezávislosti Katalánska, volby do katalánského parlamentu, které se původně měly konat v roce 2016, ale jejich termín byl vyhlášením předčasných voleb změněn na 27. září 2015. Podle analytika Antonia Roldana z Eurasia Group mohou výsledky voleb, konaných několik měsíců před celošpanělskými volbami, zvýšit tlak na centrální vládu.¹³²

Druhým faktorem, kterému bych se chtěla věnovat, je otázka ekonomiky. Artur Mas v rozhovoru pro finanční televizi CNBC prohlásil: „Katalánsko zajišťuje 19% výkonu hospodářství Španělska, těch 80% zbývajících procent nelze nijak podceňovat. Katalánsko bude pravděpodobně srovnatelné s Dánskem, které má přibližně stejný počet obyvatel, podobně jako Rakousko. Obě tyto země jsou mimořádné, co se ekonomiky týče, a Katalánsko by na tom mělo být podobně.“¹³³ Odhady o ekonomické situaci Katalánska jako samostatného státu, se diametrálně odlišují a je proto velmi složité, pokusit se

131 Reuters: Catalonia takes election gamble to keep independence drive alive. [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:<http://www.reuters.com/article/2015/01/18/us-spain-catalonia-idUSKBN0KR08M20150118>

132 Reuters: Catalonia takes election gamble to keep independence drive alive. [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:<http://www.reuters.com/article/2015/01/18/us-spain-catalonia-idUSKBN0KR08M20150118>

133 Investiční web: Španělský problém, který nezmizel: Katalánci v listopadu řekli ano nezávislosti, nyní jejich přání musíme splnit. Ekonomicky to problém nebude, tvrdí Artur Mas [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z:<http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/3/5/artur-mas-katalanci-v-listopadu-rekli-ano-nezavislosti-nyni-jejich-prani-musime-splnit/>

analyzovat, zda by se Katalánsko jako samostatný stát, ubíralo směrem ekonomického růstu či propadu. Rozhodla jsem se proto ukázat oba druhy ekonomické analýzy Katalánska jako samostatného státu.

Podle komentátora Francesca de Carrerese, by nezávislost Katalánska způsobila obrovské změny, které by oslabilu ekonomiku Katalánska. Především by Katalánsko zůstalo mimo Evropskou unii, čímž by přišlo o výhodnější obchody s členskými zeměmi a následoval by odchod podniků a stažení investic. Změna vztahů se Španělskem, které představuje více než polovinu trhu, by rovněž nepomohla. Podle analytiků by všechny tyto faktory vedly ke snížení katalánských daňových příjmů a ke zvýšení nezaměstnanosti. V případě oddělení Katalánska od Španělska by se zároveň zvýšil katalánský veřejný dluh, protože Katalánsko by muselo, v souladu s mezinárodním právem, přijmout podíl ze španělského dluhu. Podle Francesca de Carrerese by vše vedlo k hospodářské krizi, která by trvala několik let.¹³⁴

Studie Approximation to the sovereign risk of a Catalan State, kterou sestavilo zájmového sdružení ekonomů Katalánska, dostupná na webu Catalan news agency, hledí na situaci zcela opačně. Nezávislé Katalánsko by získalo rating A+, což je o sedm stupňů lepší, než současný rating BB. Autoři studie Joan Elias a Joan Maria Mateu trvají na tom, že nezávislé Katalánsko zůstane členem Evropské unie a bude i nadále pokračovat v používání eura, protože jeho odchod z eurozóny by znamenal velké potíže nejen pro Španělsko. Joan Elias dokonce prohlašoval, že bude nutné "rozumné řešení" mezi Katalánskem, Španělskem a evropskými institucemi, jinak by se prý jednalo o vyhoštění 7,5 milionu evropských občanů z EU a odchod ekonomiky, jejíž HDP je vyšší než 200 miliard eur, což přibližně odpovídá velikosti HDP Portugalska, Řecka či Finska.¹³⁵

Španělský premiér Mariano Rajoy, jako reakci na spory ohledně ekonomické situace v Katalánsku uvedl, že je ochoten zahájit jednání ohledně financování Katalánska a finančního přerozdělování, zcela jasně však odmítá jakékoliv další referendum o vzniku katalánského státu.

134 The Guardian: The economics of Catalan independence don't add up. [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/nov/22/economics-catalan-independence-dont-add-up>

135 Catalan news agency: Independent Catalonia's economy would get an A+ rating, 7 levels better than the current one. [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.catalannewsagency.com/politics/item/independent-catalonia-s-economy-would-get-an-a-rating-7-levels-better-than-the-current-one>

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo přinést ucelené informace o situaci ve vybraných regionech, které usilovaly o svou nezávislost. Pro správné pochopení všech souvislostí jsem považovala za důležité začlenit do práce kapitoly o historii a ekonomické situaci oblastí právě proto, že zejména tato dvě témata nejvíce rezonují v kampaních za nezávislost. Na úvod práce jsem zařadila objasnění některých důležitých pojmů, které souvisí s touto problematikou. Na počátku jsem si položila výzkumné otázky, na které se mi, dle mého názoru, podařilo odpovědět. Jelikož je práce rozdělena do dvou částí Skotsko a Katalánsko, věnovala jsem každé z výzkumných otázek samostatnou kapitolu ve vybrané části. Jako první jsem se zabývala historickým vývojem.

Skotsko, které z počátku fungovalo jako samostatné království, kterému se povedlo roku 1314 vyhnat anglickou šlechtu, bylo v následujících letech často obětí anglického drancování a postupně se hroutilo. Po roce 1558 došlo ke sporům mezi Alžbětou I. a Marií Stuartovnou. V roce 1603 bylo Skotsko spojeno s Anglií Personální unií a král Jakub VI. se snažil celou situaci urovnat, což se mu nepodařilo. Nepokoje eskalovaly do té míry, že skotská armáda v roce 1625 okupovala severní oblasti Anglie. V průběhu dalších let dochází k omezení pravomocí krále listinou The Claim of Right, v horizontu několika let je Skotsko spojeno s Anglií Zákonem o Unii z roku 1707, který mimo jiné, ruší skotský parlament a část poslanců je přesunuta do Westminsteru. Mezi lety 1714 až 1745 je Skotsko zmítáno nepokoji a povstáními. Situace pro Skotsko se mění v roce 1885, kdy je založen Úřad ministra pro Skotsko a skotští poslanci jednají o skotských záležitostech ve Westminsteru odděleně. Když pak vypukne první světová válka a následně druhá, uvědomují si obyvatelé Skotska, že vnitřní záležitosti jsou druhotné oproti problémům, kterým musí celý stát čelit. V roce 1934 vzniká Skotská národní strana, která bude od 60. let důležitým politickým aktérem. Po válkách však zmítá Skotskem bída, ekonomické problémy a z toho pramenící sociální nepokoje. O to více se pak obyvatelé Skotska angažují, když jsou v Severním moři objeveny zásoby zemního plynu a ropy. V této době se již o své místo na politické scéně hlásí Skotská národní strana, která v roce 1967 získává svůj první mandát. V roce 1978 je přijat Zákon o Skotsku a v následném roce je neúspěšně hlasováno o vytvoření skotského parlamentu. V průběhu 80. a 90. let se Skotská národní strana profesionalizuje a v roce 1990 se do jejího čela dostává Alex Salmond. V roce 1997 je vypsáno další referendum, které je již úspěšné a v roce 1999 je vytvořen samostatný

parlament Skotska. V prvních volbách v roce 2000 se Skotská národní strana dostane do parlamentu a mezi lety 2000 až 2010 zvětšuje svoji voličskou základnu. Po volbách v roce 2011 sestavuje jednobarevnou vládu a představuje plán referenda o samostatnosti Skotska.

Katalánsko prošlo obdobným vývojem. V 10. století se jednalo o nezávislé hrabství, jehož hlavním správcem byla Barcelona. Ve 12. století došlo ke spojení katalánského hrabství a království Aragonie, obě území si ale zachovala vlastní územní integritu. Změna nastává v roce 1469, kdy díky svatbě Ferdinanda Aragonského a Isabely Kastilské, dochází k dynastickému spojení Aragonie a Kastilie, což pro Katalánsko znamená ztrátu privilegií, posun na periferii království a následné zvýšení ekonomických nároků. V 16. století trpělo Katalánsko a zejména pak jeho obchod, válkou proti Francii, která se rovněž snažila podryvat loajalitu Katalánska vůči Španělsku. Válka o španělské dědictví, porážka Barcelony v roce 1714 a následné zavedení Dekretů Nového nařízení v roce 1716 znamenaly pro Katalánsko převedení moci pouze na 2 orgány, odstranění představitelů cechovních kruhů či zavedení kastilštiny jako hlavního jazyka. Další vývoj ve Španělsku byl poznamenán vpádem Napoleona, abdikací krále a instalací Josefa I. (Napoleonova bratra) na španělský trůn. Díky postupnému povstání téměř celé země byl Napoleon vyhnán. V roce 1812 byla sepsána ústava, kde je definován jeden španělský národ, což je z dnešního pohledu tzv. kámen úrazu. Následně se v poměrně rychlém sledu vystříдалo Španělsko jako konstituční monarchie, republika a opět konstituční monarchie. Na konci 19. století vzniká Katalánská unie, která požaduje pro Katalánsko katalánštinu jako úřední jazyk a několik dalších požadavků. Na tuto iniciativu navazuje i Katalánské společenství, kterému se daří prosadit změnu pravomocí a ustanovení Sněmovny poslanců. Zásah do postupného rozvoje Katalánské nezávislosti učiní už v roce 1923 generál Rivera, který vše zruší a Katalánské společenství rozpustí. Ve 30. letech chce Francisco Macia vyhlásit nezávislý stát Katalánsko, ale kvůli vypuknutí občanské války se mu to nepodaří. Během španělské občanské války jsou Franciscem Frankem potlačeny všechny snahy katalánského nacionalismu. Vše se mění až po Frankově smrti v roce 1975, kdy na jeho místo nastupuje Juan Carlos I. a rozhodne se pro znovuotevření katalánské otázky. I díky tomu je v roce 1979 vydán Autonomní statut a v roce 1980 dochází k obnovení Generalitat de Catalunya. V roce 1979 byla sice zaručena katalánská identita, ale obyvatelé Katalánska byli přesto nespokojení a stupňovali své nároky i mimo rámec ústavy. Proto byl v roce 2006 odsouhlasen nový Autonomní statut, který ale kvůli zásahu Lidové strany skončil u Ústavního soudu.

Jak je možné vidět, obě části státních celků měly podobný historický vývoj. V obou případech došlo k utlačení prvopočáteční nezávislosti, k začlenění do státních celků a zrušení legislativních a exekutivních orgánů, k jejichž obnovení došlo až na samém konci 20. století. Možná i právě tyto historické zkušenosti vedou území k tomu, aby neustále bojovaly o svou možnou nezávislost. Na příkladu Katalánců je rovněž vidět to, že odírat jim chovat se jako národ, který má vlastní kulturu, jazyk i historii, vede k další eskalaci jejich národního cítění.

Dále jsem se zabývala důvody k odtržení, kterým jsem rovněž věnovala samostatné kapitoly, ve kterých jsem u jednotlivých regionů rozebrala stěžejní dokumenty týkající se tohoto tématu. V případě Skotska jsem se věnovala rozboru vybraných bodů z programu Scotland's future, který připravila pro své potřeby Skotská národní strana. Program Scotland's future upozorňuje mimo jiné na to, že samostatné Skotsko bude schopné lépe zajistit fungování státní správy, ekonomiky, sociální péče či obrany. V případě Katalánska jsem se zabývala rozбором Autonomního statutu z roku 2006, kde jsem vyzdvihla části, které označil Ústavní soud jako protiústavní. Zejména pak otázku definice katalánského národa, katalánštiny, národních znaků. Dále jsem se pak zabývala finančním fungováním a spravedlivějším přerozdělováním.

Třetí výzkumná otázka se týkala otázky budoucího směřování regionů. Jelikož se jedná o problém, který se vyvíjí velmi specificky a mezi obyvateli se objevují různé názory, mezi kterými se těžko hledá kompromis, netroufám si další konkrétní vývoj odhadovat. Proto jsem do své práce začlenila několik analýz o budoucím směřování vybraných regionů.

Summary

The aim of this thesis named Scotland and Catalonia - new states on the map of Europe? was to provide comprehensive information on the situation in those regions that have struggled for their independence. I considered important to include in the chapter on about history and economic situation in the area precisely because these two particular themes resonate most in campaigns for independence. I integrated the clarification of some important terms related to this issue in the introduction. At the beginning I have asked research questions that I, in my opinion, managed to answer. The thesis is divided into two parts, Scotland and Catalonia, I gave each of the research questions, a separate chapter in a selected section. I first dealt with the historical development.

Scotland, which initially worked as an independent kingdom and who managed in 1314 to oust the English aristocracy, in the following years are often the victims of looting and English gradually collapsing. After 1558, there were also disputes between Elizabeth I and Mary Queen of Scots. In 1603, Scotland was linked with England by Personal Union. King James VI. tried to settle the whole situation, but he failed. The unrest escalated to such an extent that the Scottish army in 1625 occupied the northern region of England. In next few years was Scotland linked with England by Acts of Union in 1707. This document canceled the Scottish Parliament and members were moved to Westminster. Between 1714 - 1745 Scotland is tossing about riots and insurrections. The situation looked better for Scotland in 1886 when the Office of the Minister for Scotland was established. Also Scottish MPs acting on Scottish affairs at Westminster separately. Inhabitants of Scotland realize that their problems are secondary because the First and later the Second World War started. The Scottish National Party was formed in 1934, but it was important political actor in 60s. Scotland was floundering by poverty, economic a social unrest after 1945. That's why Scottish people got involve when natural gas nad oil were dicovered. At this time, Scottish National Party, which won first mandate in 1967, became important. In 1978, after the law of Scotland, there was also a referendum about creation the Scottish Parliament. During the 80s and 90s, the Scottish National Party professionalized. In 1990 Alex Salmond was a chairman. In 1997 was in Scotland another referendum, which was already successful and in 1999 created the Parliament of Scotland. In the first elections in 2000, the Scottish National Party gets into parliament, and between 2000 and 2010 increased its electoral base. After the elections in 2011, compiles and presents one-sided government plans for a referendum on the independence of Scotland.

Catalonia underwent a similar development. In the 10th century it was an independent county whose main administrator was Barcelona. In the 12th century was Catalonia connected with the Kingdom of Aragon, but both territories had their own integrity. In 1469 due to marriage of Ferdinand of Aragon and Isabella of Castile, there was a dynastic union of Aragon and Castile, which for Catalonia is a loss of privileges. In the 16th century Catalonia suffered from war against France. In 1714 Barcelona was defeated in War of the Spanish Succession and it was a disaster for them. New regulation decrees meant transfer of power to only 2 institutions. Further developments in Spain was marked by the invasion of Napoleon, abdication of the king and installing Joseph I. (Napoleon's brother) on the Spanish throne. Thanks to the gradual uprising almost the entire country

was Napoleon exiled. In 1812 Spain drafted the constitution, which defined the Spanish nation. Next years were very complicated and there was quick alternation of political system. Spain was a constitutional monarchy, republic and constitutional monarchy again. At the end of the 19th century there Catalan Union, which calls for Catalonia Catalan as an official language and a few other requirements. This initiative builds community and Catalan, which manages to achieve change in the powers and provisions of the House of Deputies. Intervention in the gradual development of Catalan independence were stopped in 1923, when General Rivera dissolve the Catalan community. Francisco Macia wanted to declare an independent state Catalonia in 1932, but the Civil War failed it. During the Spanish Civil War Francisco Franco suppressed all efforts Catalan nationalism. Everything was changed after his death in 1975, when Juan Carlos took Spanish throne he decided to reopen the Catalan question. Because of this, in 1979 issued the Autonomous status in 1980 and was restored Generalitat de Catalunya. In 1979, while guaranteed Catalan identity, but residents of Catalonia were still dissatisfied and escalated their demands beyond the constitution. Therefore, in 2006, approved a new autonomous status, but because of the intervention of the People's Party ended with the Constitutional Court.

As you can see both parts of the state units had a similar history. There was oppressed primordial independence in both cases. Maybe just these historical experience leads territory to constantly fought for their independence. At the Catalan example we can also see that Spain preventing them behave as a nation that has its own culture, language and history, leads to a further escalation of their national feelings.

I also analysed reason why regions want to be independent. I analysed documents relating to this topic. In the case of Scotland, I focused on the analysis of selected points of the program Scotland's future. Program Scotland's future highlights that independent Scotland will be better able to ensure the functioning of public administration, economics, social care or defense. In the case of Catalonia, I focused on the analysis of the Autonomous Statute of 2006 especially at parts which marked the Constitutional Court as unconstitutional.

The third research question concerned the issue of the future direction of the region. As the inhabitants of the regions are in many disparate ideological structures and it is hard to find compromise. Because the problem develops very specifically, I do not dare predict further concrete development. Because of this I included several analyzes on the future direction to my thesis.

Použitá literatura a zdroje

Neperiodická literatura

BARŠA, Pavel a Maxmilián STRMISKA. *Národní stát a etnický konflikt: politologická perspektiva*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, 329 p. ISBN 80-85959-52-6.

BROWN, Chris. *William Wallace: the true story of Braveheart*. 5., podstatně upr. a dopl. vyd. Stroud: Tempus, 2005, vi, 319 p. ISBN 07-524-3432-2.

BUCHANAN, Allen E. *Justice, legitimacy, and self-determination: moral foundations for international law*. 5., podstatně upr. a dopl. vyd. New York: Oxford University Press, 2003, vi, 319 p. ISBN 01-982-9535-9.

DEACON, Russell, Peter JONES a Michael KEATING. *Devolution in Britain today: an historic quest*. 2nd ed. Manchester, UK: Manchester University Press, 2006, v, 341 p. ISBN 0-7190-7527-0.

FERGUSON, William, Peter JONES a Michael KEATING. *The identity of the Scottish nation: an historic quest*. Edinburgh: Edinburgh University Press, c1998, v, 341 p. ISBN 0-7486-1071-5.

GARDINER, S. R. *The Constitutional documents of the Puritan revolution 1625-1660* [online]. 3. edition. Oxford: Oxford University Press, 1906. dostupné z: <<http://www.constitution.org/eng/conpur027.htm> >

GUIBERNAU I BERDÚN, M. *Catalan nationalism: Francoism, transition and democracy*. New York: Routledge, 2004, xii, 200 p. ISBN 04-153-2240-5.

GUIBERNAU I BERDÚN, M. *Nations without states: political communities in a global age*. Malden, Mass.: Blackwell Publishers, c1999, vi, 216 p. ISBN 9780745618012.

GREER, Scott L. *Nationalism and self-government: the politics of autonomy in Scotland*

and Catalonia [online]. Albany: State University of New York Press, c2007, x, 223 p.

Dostupné z: <

<https://books.google.cz/books?id=9KJ4VN4HxosC&pg=PA225&dq=nationalism+and+self+governance&hl=cs&sa=X&ei=Efn-VMTwNqGO7Ab2noFY&ved=0CCAQ6AEwAA#v=onepage&q=nationalism%20and%20self%20governance&f=false> >

HARVIE, Christopher. *Scotland and nationalism: Scottish society and politics, 1707 to the present*. 3rd ed. New York: Routledge, 1998, xii, 292 p. ISBN 04-151-9525-X

HASSAN, Gerry. *The modern SNP: from protest to power* [online]. Edinburg: Edinburg University Press, 2009, x, 230p

Dostupné z: < <http://site.ebrary.com/lib/cuni/reader.action?docID=10391743&ppg=12> >

HERNÁNDEZ, [dirección de la obra: Francesc Xavier a Redacción: Agustí Alcoberro ... [et]]. AL]]. *Historia de Cataluña: Cataluña, historia y memoria*. 1ª ed. Barcelona: Museu d'Història de Catalunya, 2010. ISBN 978- 84-393-8307-9.

HROCH, Miroslav. *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 451s. ISBN 80-86429-20-2

ICHIJO, Atsuko a Foreword by Anthony D. SMITH. *Scottish nationalism and the idea of Europe: concepts of Europe and the nation*. London: Routledge, 2004. ISBN 07-146-5591-0.

KEATING, Michael. *The independence of Scotland: self-government and the shifting politics of union*. New York: Oxford University Press, 2009, viii, 214 p. ISBN 01-995-4595-2.

KLOKOČKA, Vladimír; WAGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie: ústavní texty Belgie, Dánska, Finska, Francie, Irska, Itálie, Lucemburska, Německo, Nizozemí, Portugalska, Rakouska, Řecko, Španělska, Švédsko, Velké Británie*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997, 788 s. ISBN 80-720-1056-5.

KORNPORBST, Hans (2008): *Irredentism in European Politics. Argumentation, Compromise and Norms*. Cambridge: Cambridge University Press. 317 s. ISBN:9780511575495.

KOVÁŘ, Martin. *Stuartovská Anglie: stát a společnost v letech 1603-1689*. 1. vyd. Praha: Libri, 2001, 359 s. ISBN 80-7277-059-4.

LYNCH, Peter. *SNP: the history of the Scottish National Party*. Vyd. 1. Editor Jenny Wormald. Překlad Markéta Šerá. Cardiff: Welsh Academic Press, c2002, vi, 267 p. Dějiny států. ISBN 18-605-7004-6.

MORGAN, Kenneth O, Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie.*, dopl. vyd. Editor Jenny Wormald. Překlad Ivo Šmoldas. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, 656 s. Dějiny států. ISBN 978-807-1064-329.

MURKENS, Jo Eric, Peter JONES a Michael KEATING. *Scottish independence: a practical guide*. Edinburgh: Edinburgh University Press, c2002, xvii, 318 p. ISBN 07-486-1699-3.

PAVKOVIĆ, Aleksandar a Peter RADAN. *Creating new states: theory and practice of secession*. Burlington, VT: Ashgate, c2007, 277 p. ISBN 9780754671633.

POTOČNÝ, Miroslav. *Deklarace zásad mírového soužití*. Vyd. 1. Praha: Universita Karlova, 1972, 97 s. Acta Universitatis Carolinae, XVII-1972.

SAMEK, Daniel. *Dějiny Skotska*. Vyd. 1. Editor Jenny Wormald. Překlad Markéta Šerá. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 346 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-875-4.

STRMISKA, Maxmilián. *Katalánské politické strany: katalánské strany a regionální stranicko-politický systém v letech 1977-2002*. 1. vyd. Brno: AP, 2003, 79 s.

UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. 3., dopl. vyd. Překlad Simona Binková.

Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 915 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-1068-365.

WOOD, Edited by Sandra Bermann and Michael. *Nation, language, and the ethics of translation*. Princeton, N.J: Princeton University Press, 2005. ISBN 978-140-0826-681.

Periodická literatura

BREDA, Vito .The Scottish devolution and the 2014 referendum: what are the potential reverberations in Spain? *Teoria y Realidad Constitucional*, 2013.31 (1). pp. 69-88. ISSN 1139-5583

DESQUENS, Josep. Europe' s Stateless Nations in the Era of Globalization: The Case for Catalonia's Secession From Spain. *John Hopkins University The Bologna Center Journal of International Affairs*, 2003.

GUIBERNAU, Montserrat. Nationalism and Intellectuals in Nation without states: the Catalan case. *Political Studies*. 2000. Vol. 48. Issue 5. str. 989 - 1006

NEWELL, J. L. (1994), The Scottish National Party and the Italian. *European Journal of Political Research*, 26: 135–153. doi: 10.1111/j.1475-6765.1994.tb00437.x

PIKNEROVÁ, Linda. Formování španelského regionalismu a jeho proměny ve 20. století. *Politologická Revue* [online]. 2011, vol. 17, issue 2, s. 53-74
dostupné na

<http://eds.a.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=b416ca6f-325d-480e-831b-a4cfc527c446%40sessionmgr4001&hid=4110>

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Devoluce na britský způsob aneb Skotsko na cestě od nezávislosti. *Mezinárodní politika*, 2005, 29.7: 9-11.

Dokumenty

SCOTLAND'S FUTURE (program strany SNP, proč volit nezávislost)

dostupné na <http://82.113.138.107/00439021.pdf>

Autonomní statut Katalánska 1979 (Estatut de Catalunya 1979, Generalitat de Catalunya, Barcelona. Dostupné na <https://www.gencat.cat/generalitat/cat/estatut1979/index.htm>

Autonomní statut Katalánska 2006 (Estatut de Catalunya d'Autonomia 2006, Generalitat de Catalunya, Barcelona. Dostupné na <http://www.gencat.cat/generalitat/cas/estatut/>

Results of Devolution Referendums (1979 & 1997) Research Paper No 97/113 10

November 1997

dostupné na: www.parliament.uk/briefing-papers/RP97-113.pdf

Research paper 99/50 8th September 1999 Scottish Parliament Elections: 6 May 1999

dostupné na: www.parliament.uk/briefing-papers/RP99-50.pdf

Internetové zdroje

www.scotreferendum.com

<http://www.economist.com/news/britain/21606869-independent-scotland-would-be-rich-country-terrible-prospects-costly-solitude>

www.yesscotland.net

www.bettertogether.net

http://www.scotland.gov.uk/Topics/Statistics/Browse/Economyutm_source=website&utm_medium=navigation&utm_campaign=statistics-topics

<http://www.scotland.gov.uk/Resource/0040/00404789.pdf>

<http://www.scottish.parliament.uk/msps/current-msps.aspx>

<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-28740329>

<http://www.scottish.parliament.uk/Electionresults/2004%20election/table1.pdf>

<http://www.scottish.parliament.uk/Electionresults/2007%20election/Table1.pdf>

http://www.scottish.parliament.uk/Electionresults/2011%20election/1_Summary_of_Seats.pdf

<http://yougov.co.uk/news/categories/scottish-independence/>

<http://www.theguardian.com/education/2014/sep/02/how-would-scottish-independence-affect-students>

<http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/scottish-independence-referendum-results-tracker-4285887>

<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

<http://www.idescat.cat/cat/mapa.html#economia>

<http://www.presseurop.eu/cs/content/article/2833211-bohatsi-regiony-chteji-prekreslit-mapu>

<http://www.vilaweb.cat/noticia/4161935/20131213/the-spanish-government-will-not-allow-and-will-not-negotiate-catalonias-self-determination-vote.html>

<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/pro-independence-association-of-spanish-speakers-complains-about-madrid-s-biased-news-on-catalonia>

<http://www.e-polis.cz/ze-zahranicniho-deni/672-soucasny-trend-katalanskeho-nacionalismu.html>

<https://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/3.pdf>

<http://lordashcroftpolls.com/2014/09/scotland-voted/>

<http://www.datosmacro.com/demografia/poblacion/espana-comunidades-autonomas/cataluna>

<http://www.ihs.com/products/Global-Insight/industry-economic-report.aspx?ID=1065995194>

<http://www.bde.es/webbde/es/estadis/infoest/indeco.html>

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spanelsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18558.html>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Průzkumy veřejného mínění - 7. srpna – 6. září 2014 (graf)

Příloha č. 2: Rozdělení hlasování dle regionů (mapa)

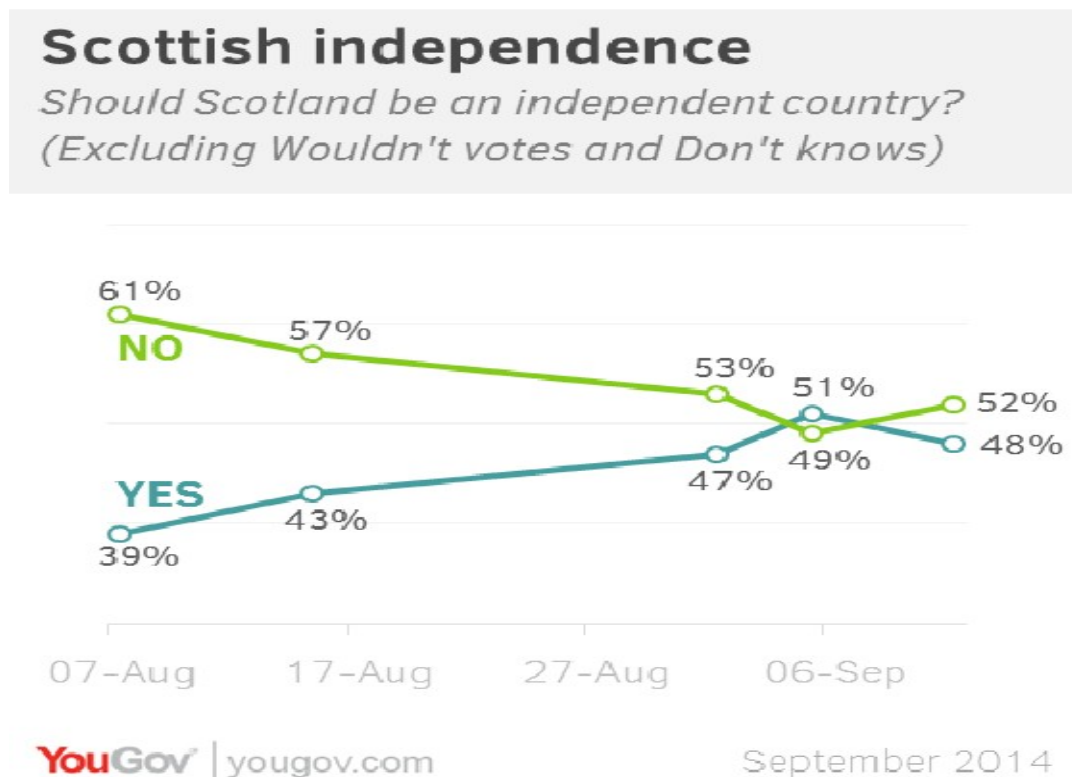
Příloha č. 3: Rozdělení hlasování podle věku (graf)

Příloha č. 4: Hlasovací lístek Skotsko (obrázek)

Příloha č. 5: Hlasovací lístek Katalánsko (obrázek)

Přílohy

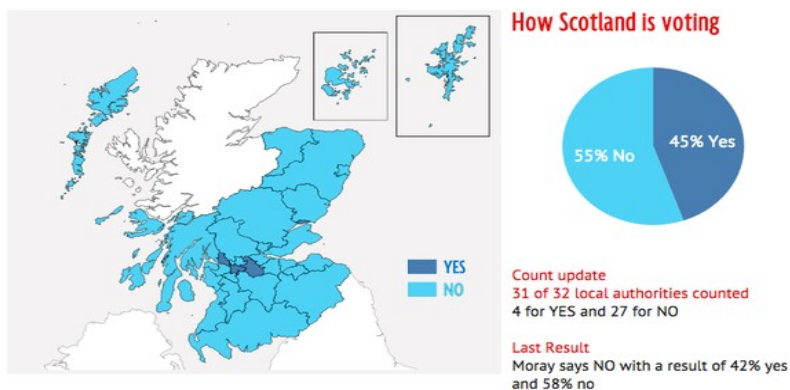
Příloha č. 1: Průzkumy veřejného mínění - 7.srpna – 6. září 2014 (graf)

zdroj: <http://www.businessinsider.com/scottish-independence-poll-yougov-sept-11-2014-9>

LIVE RESULTS | SCOTTISH INDEPENDENCE REFERENDUM

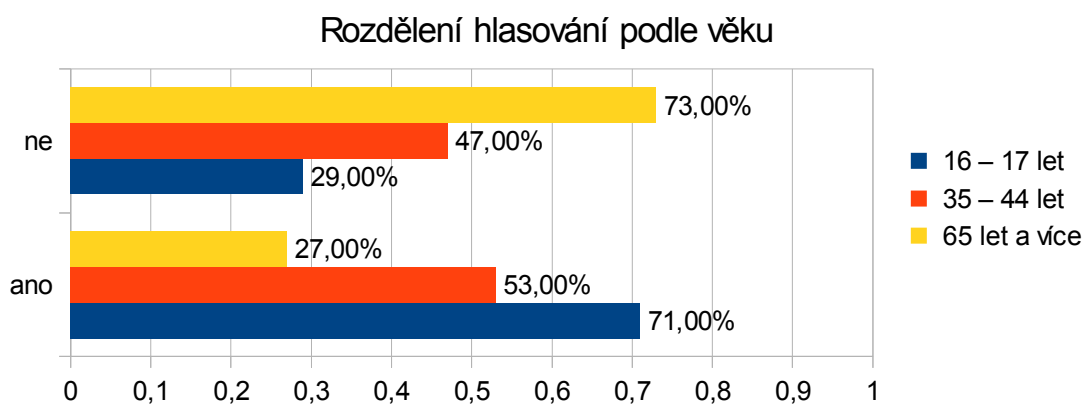
Should Scotland be an independent country?

Příloha č. 2: Rozdělení hlasování podle regionů (mapa)

zdroj: The mirror: Scottish independence referendum results tracker: How did each area vote?. [online]. [cit. 2014-09-21]. Dostupné z: <http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/scottish-independence->

Příloha č. 3: Rozdělení hlasování podle věku (graf)

Zdroj: autor

Příloha č. 4: Hlasovací lístek Skotsko (obrázek)

BALLOT PAPER	
Vote (X) ONLY ONCE	
Do you agree that Scotland should be an independent country?	
YES	☐
NO	☐

zdroj: <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2012/01/1006/3>

Příloha č. 5: Hlasovací lístek Katalánsko (obrázek)

CONSULTA SOBRE EL FUTUR POLÍTIC DE CATALUNYA 2014
CONSULTA SOBRE EL FUTURO POLÍTICO DE CATALUÑA 2014

Vol que Catalunya esdevingui un Estat?
¿Quiere que Cataluña sea un Estado?

SÍ NO

En cas afirmatiu
En caso afirmativo

Vol que aquest Estat sigui independent?
¿Quiere que este Estado sea independiente?

SÍ NO

zdroj: http://politica.elpais.com/politica/2014/09/27/actualidad/1411818191_687352.html